Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

ÅRSSKRIFT

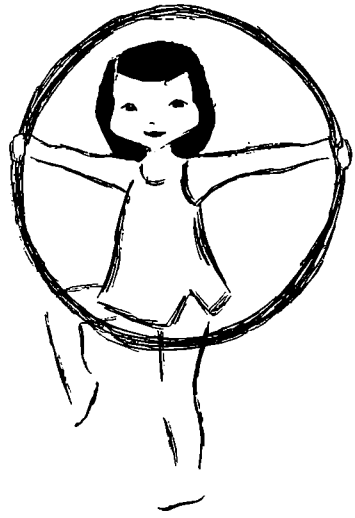
for gamle og nuværende elever fra

TØNDER STATSSEMINARIUM

1957

ÅRSSKRIFT

FOR GAMLE OG NUVÆRENDE ELEVER FRA
TØNDER STATSSEMINARIUM

UDGIVET AF
TØNDRINGER-SAMFUNDET
NUMMER 15 . TØNDER 1957

INDHOLDSFORTEGNELSE

A. Nyholm: Dimissionstale 15. juni 1957 3
Christine Jepsen: Alfred Sønnichsen 7
Jakob Holdt (27): Vort talsystem 8
J. L. & E. L.: En opgave, der bør løses 10
Vore 25 års jubilarer 13
C.: 25 år efter 17
Den pædagogiske udstilling 20.–23. november 18
Et nyt pædagogisk hjælpemiddel 27
Jørgen Balle Sørensen (S III): Før afskeden med »den gamle lov« 28
Turen til Tyskland den 10.–12. oktober 31
Alle veje fører – 35
Tøndringer-Samfundets regnskab 40
Dimittenderne 1957 41
Året rundt 42
Siden sidst 44
Tønder Statsseminariums Øvelsesskole 1955–57 48
Formandens beretning 50

Tegninger på forside og titelblad: *Grethe Madsen* (S IV)

Redaktion: *Th. Lauridsen* og *Erik Larsen* (ansv.)

TH. LAURSENS BOGTRYKKERI

Asger Nyholm:

DIMISSIONSTALEN

15. JUNI 1957

Der stod for nogen tid siden i et af vore dagblade en artikel, der havde til overskrift: Den hellige pligtfølelse. I en tid, hvor al autoritet vakler og ingen tro får lov at stå uantastet, hæftede man sig ved denne overskrift, hvorefter der dog endnu var noget, der var helligt. Så viste det sig imidlertid, at overskriften var ment ironisk. Artiklen ville om ikke ligefrem tale nedsættende om pligtfølelse og pligbegreb, så dog mane pædagogerne til mådehold i opdragelse til pligtfølelse.

Det påstås i denne artikel, at pligtfølelsen let bringer barnet ind i et negativt forhold til livet, let lukker af for tilegnelsen af og glæden ved visse ganske elementære værdier i tilværelsen, som et menneske ellers vil kunne leve længere på end på nogetsomhelst andet. Forfatteren hævder, at de mest udprægede pligtmennesker, han har mødt, har været ulykkelige mennesker, der mangler evnen til at glædes over øjeblikket, over den ubeskrivelige og gratis skønhed, som hvert øjeblik møder ethvert menneske i samliv og selskab med andre mennesker, med børn og blomster, med mylderet i naturen under årstidernes skiften. Artiklen advarer mod, at man overdimensionerer pligtfølelsen, for det menneske, for hvem pligtfølelsen overdimensioneres, mister evnen til at stå stille og modtage livets værdifuldeste gaver. Det fremholdes derfor som opdragerens opgave at fremme et humørfyldt, kunstnerisk, til tider næsten nonchalant forhold til arbejdet, at fremme evnen til at dyrke livets egentlige, hidtil uænsede glæder og værdier, til at udfolde sig eget sind og tage imod livets simpleste gaver.

Når man læser denne artikel, kan den første reaktion måske let blive den, at man spørger sig selv, hvordan vort samfund vil komme

til at se ud, hvis et humørfyldt, kunstnerisk, næsten nonchalant forhold til arbejdet opstilles som idealet. Hele vor tilværelse bygger jo på tekniske hjælpemidler, hvis rette funktion netop beror på teknikernes pligtbestemte præcisionsarbejde. Det kan i mange tilfælde gælde liv og død, om mennesker svigter. De fine apparater, vore læger bruger, må være udført med punktlighed og præcision. Der tåles ikke et nonchalant forhold til arbejdet. Det tåles heller ikke hos en ledvogter ved en jernbaneoverskæring. Pligtfølelsen rækker langt ud i samfundet, sommetider helt ud i vore fornøjelser og adspredelser. Hvordan skal man få en fodboldkamp afviklet, hvis ikke alle deltagerne overholder mødetiden. Og ofte forstyrres samlivet mellem mennesker ved sjuskeri og hensynsløshed, tankeløshed og mangel på ordholdenhed. Der er utallige områder i vor tilværelse, hvor pligt og svarsfølelse er noget absolut afgørende, hvis ikke forholdet mellem mennesker skal gå i stykker.

Sådan kan man stille standpunkterne op mod hinanden i diskussionen. Men det ville alligevel være uret at blive stående her. Således kan man ikke afvise artiklens forfatter, den kyndige og kloge pædagog, forstander P. Billgren. Hvad hans artikel sigter mod er noget, vi netop her i landet skulle have gode forudsætninger for at forstå.

Det, forst. Billgren vil værge og hæge om, er evnen til at gribe livets gratis glæder, som vi møder dem i samværet med mennesker og med naturen og med tingene omkring os. Heri har han værdige forgængere.

Den gamle filosof Sibbern talte i forrige århundrede om den livsmusik, der møder os overalt, om vi blot vil være stille og lytte efter. Det var et menneskes opgave at finde den livspoesi, som man kan møde overalt i tilværelsen, ja – siger han – selv med lygterne på gaden må man knytte et muntert bekendtskab.

Den senere filosof Ludvig Feilberg tænkte i lignende baner. Han skildrede et sted den travle mand i arbejdsstemning, der passerede en af broerne i Frederiksberg Have i tåget efterårsvejr. Han så en vanddråbe falde fra en gren ned i vandet og danne en boble, som dannede ringe i vandet. Han tænkte, han havde ikke tid at se på det. Men der var noget i synet, der fængslede ham. Og så fortsætter Feilberg: »Saadan sker det tit, at Smaating kan søge at tale til En og fange En. Saa skal man altid blive staaende. Der er ikke saa meget i Livet, der kan tale fint, at man har Raad til at gaa forbi. Bliv staaende! Bliv endelig staaende! Brug de faa Øjeblikke, Du lever, til at se det vidunderlige i Smaatingene.«

Denne evne til at åbne sig for livets mange gratis glæder har først. Billgren sikkert al god grund til at fremhæve som noget meget værdifuldt, som pædagogerne ikke bør kvæle. Men spørgsmålet er, om pligtfølelsen virkelig behøver at virke kvælende på den. Om pligtfølelsen skal gøres til syndebuk, hvor denne evne mangler.

Jeg har ingen psykologiske målinger og statistiske angivelser at støtte mig til. Men jeg må måske have lov at tale ganske jævnt ud fra mit kendskab til mennesker, jeg har truffet

Jeg har mødt mennesker, som var med et mildt udtryk ganske ubesværede af nogensomhelst form for følelse af forpligtelser overfor andre. Det var så sandt ikke hos dem, jeg skulle lære åbenhed overfor livets gratis glæder. Den slags mennesker var gerne blaserte til det utålelige, og intet i livet fandt nåde for deres kritiske bemærkninger.

Derimod har jeg kendt udprægede pligtmennesker, som havde en enestående evne til at åbne sig for hver glæde, som naturen bød dem, hver venlighed, de mødte, mennesker, som det altid var en glæde og en oplevelse at være sammen med, fordi de fandt værdier, hvor vi andre gik ligegyldige forbi. Og deres åbenhed gik gerne så vidt, at de også kunne finde glæde i ethvert pligtbetonet arbejde. Jeg har hørt sige, at en af dansk videnskabs dygtige folk ville påstå, at om han så blev sat til at tælle brostenene på Kongens Nytorv, så skulle han nok vide at afvinde også dette arbejde interesse.

Det lyder som en overdrivelse, men behøver ikke at være det. Arbejde kan i sig selv skaffe mennesket afløb for dets trang til åbenhed og befri det for en tilbøjelighed til at kredse om sig selv. Det er vist rigtigt, hvad Carlyle har sagt, at det er et menneskes eneste ulykke ikke at kunne arbejde. Der er tilfælde, hvor et krævende arbejde er et menneskes eneste redning, og arbejdet bliver hans højeste lykke.

Når De nu skal ud i det praktiske skolearbejde, så tror jeg derfor ikke, De skal være bekymrede for, om De ødelægger noget ved at lære børnene pligtfølelse og ansvarsbevidsthed. Det, der kan og skal advares mod, og som vel også egentlig er det, som forstander Billgren er ude efter, er den falske pligtfølelse, hvor man gør sig til slave af sit arbejde udelukkende af hensyn til sin egen karriére. Derimod er der så absolut ikke noget at udsætte på den pligtfølelse, der udspringer af hensynet til andre. Den kan udmærket forliges med åbenhed overfor livets værdier.

Det bliver Deres opgave i skolen at fremelske denne åbenhed i og med det daglige skolearbejde. I samme grad som denne åbenhed er blevet hverdagskost for Dem selv under opfyldelsen af dagliglivets

pligter, i samme grad vil De også kunne bringe den med ind i det daglige skolearbejde.

Jeg vil ønske for Dem, at De aldrig må komme til at føle Deres skolearbejde udelukkende som et pligtarbejde, forskelligt fra Deres eget egentlige liv. Jeg vil ønske, det må gå således, som forst. Billgren også til syvende og sidst slutter med at ønske det for sine læsere, at både Deres og børnenes egentlige liv må »uanfægtet og uimponeret leve videre bag jaget og som en munter, evigt rindende kilde følge sine egne usporlige veje helt ud i en konventionel og emsig hverdag«.

†

ALFRED SØNNICHSEN

»Et lysende eksempel for den danske lærerstand«. Med disse ord sluttede amtsskolekonsulent Petersen, Skårup, sin smukke mindetale over Alfred Sønnichsen. – Det var den 28. oktober 1957 i den smukt pyntede kirke i Horne.

Odd Fellow brødrene fra Fåborg stod æresvagt, orgelet præluderede dæmpet, pastor Rasmussen talte ud fra Paulus' ord: »Hvis nogen ønsker en tilsynsgerning, er det en skøn livsgerning«. Præsten takkede afdøde for hans virke i skole og kirke. A. S. var gået op i sit arbejde med glæde og med ærlighed.

Horne sangforening bragte deres mangeårige dirigent en sidste hilsen med sangen: Hører til, I høje himle. Følget sang: Jeg så ham som barn med det solrige øje. Fra korbuen blev der talt af lærer Helmig, der meget smukt takkede afdøde fra alle kolleger for godt samarbejde. Derefter takkede skolekommissionen, sognerådet, amtsskolekonsulenten og formænd fra forskellige sangforeninger.

Vi – hans klassekammerater fra 1921–24 – mindes når vi læser dette, en ung smuk, lyshåret, livsglad mand – nej, en stor dreng, der havde mange muligheder i sig. Han, den glade alsinger, kom over til de muntre fynboer og slog rod der – og gennem sit arbejde og sin færd og alt godt, der mødte ham, voksede han med årene, så hans foresatte ved hans båre kunne sige: »Han var et lysende eksempel for den danske lærerstand.«

Vi glæder os over hans smukke eftermæle.

Ære være hans minde.

Christine Jepsen.

Vort talsystem

Skal vi skrive femti og seksti?

Om dette emne læste jeg for ikke så længe siden et lille indlæg af fhv. finansminister C. V. Bramsnæs, og jeg må indrømme, at det interesserede mig, da jeg længe selv har spekuleret over, om det ikke er ukonsekvent, at de fleste mennesker i dag siger et, men skriver noget andet, i hvert fald når det drejer sig om fremsendelse af penge. Det kan jo være meget godt, at vi lærer børnene at skrive halvtreds og tres rigtigt; men har de ikke lige så stærkt krav på også at få besked om benævnelserne femti og seksti, da det antagelig bliver disse tal, som de fleste senere kommer til at skrive i det praktiske liv.

Og for nu at få spørgsmålet frem til overvejelse, tror jeg, det er bedst, om jeg prøver med egne ord kort at referere lidt af det, hr. Bramsnæs skriver. Til modstanderne af en talreform siger han følgende:

Der er ingen, der i dag ud fra praktiske og logiske grunde kan forsvare vort nuværende talsystem; derimod kan man med rette hævde, at man skal være varsom med at afskaffe et talsystem, som der er tradition i, og det er et argument, man må respektere; men har vi ikke allerede selv ødelagt det gamle tyve-talsystem?

Vi siger jo ikke og skriver ikke halvtredsindstyve, d. v. s. halvtrediegang tyve, ej heller siger vi firsindstyve – fire gange tyve. Vi siger halvtreds og vi siger firs, og der skal megen kyndighed til for at udrede, at firs betyder fire gange tyve. Det kan være svært for os danske selv, for udlændinge er det en umulighed. Der er således ikke særlig meget at bevare, og mon ikke derfor flertallet af det danske folk i dag ville være tilhængere af et ti-talsystem, som skulle være fælles for alle de nordiske lande; det siger sig selv, at et sådant talsystem ville lette samkvemmet mellem disse lande betydelige.

I forretningslivet bruger man allerede i stor udstrækning ti-talsystemet. På en check, en veksel eller en postanvisning skriver de fleste ikke mere enoghalvfems, men niti-en, og der kunne nævnes mange andre områder fra det praktiske liv, hvor ti-talsystemet allerede har overtaget. Også af hensyn til turistbesøget i Danmark ville det være af stor betydning, om vi havde et mere tilgængeligt talsystem end vort nuværende. Turisten har først af alt brug for talord, som han kan finde rede i, og det kniber med de tal, vi taler i dag.

Der er nu skrevet lidt om, hvad der taler imod eller for en reform af vort talsystem, og enten man synes om det eller ej, må man vist indrømme, at tallene er i skred, og selv om det næppe kunne tænkes, at man ved tvang på befolkningen skulle prøve på at gå over til et nyt talsystem – for mange, særlig blandt de ældre, ville det nok tage lang tid, og vi lærte det måske aldrig – så er tiden vist alligevel inde til, at man med en rimelig overgangstid begyndte reformen i vore skoler eller endnu bedre på vore seminarier, hvor de vordende lærere færdes; de kunne da føre tanken videre, når de kommer ud til dagens gerning i skolerne, og reformen af vort talsystem ville da på en naturlig måde vokse sig stærk af sig selv.

Til sidst skriver hr. Bramsnæs, at han mindes, at professor Poul la Cour på Askov højskole – det er mere end femti år siden – altid anvendte ti-talstystemet i sin matematik- og fysikundervisning. Eleverne fandt sig hurtigt til rette med dette system, og således ville det antagelig også forme sig i vore skoler, om de unge lærere fik lov til at prøve.

Jakob Holdt (27).

EN OPGAVE, *der bør løses*

Vort seminarium kan i 1963 fejre 175-års jubilæum som Nordens ældste lærerskole (når der ses bort fra årene forud som præstegårdsseminarium). 100-årsfesten blev fejret den 10. september 1888, ved hvilken lejlighed den daværende seminariedirektor J. H. Eckert udgav et festskrift »Gründung und Entwicklung des königlich evangel. Schullehrer-Seminars in Tondern« (Slesvig 1888). Heri findes bl. a. en fortegnelse over seminariets 58 lærere og 2332 dimittender i de forløbne 100 år.

Efter genforeningen flyttede forstander Pott med de tyske elever til Nibøl, men få år efter blev seminariet nedlagt, hvilket markeredes med udgivelsen af Hans Siemonsens »123 Jahre deutsches Lehrerseminar in Tondern« (Nibøl 1925). Siemonsen regner kun med de år, de seminariet efter hans mening var tysk. Han ser altså bort fra årene 1858–64, da seminariet var et dansk statsseminarium, men regner det som tysk også i den periode, da det lå på den danske konge-hertugs højhedsområde og var et seminarium både for dansk- og tysksindede. Siemonsen bringer i sit festskrift en fortegnelse over yderligere 848 dimittender (+ 113 dimittender fra Nibøl).

Den 24. september 1938 fejredes 150-års jubilæet, og mange af årsskriftets læsere vil sikkert kunne huske denne vellykkede fest. Også ved denne lejlighed markerede man begivenheden ved udgivelsen af et festskrift »Tønder Statsseminarium 1788–1938« (Tønder 1938), der foruden at bringe en fyldig redegørelse af seminariets historie, indeholder en fortegnelse over dimittenderne fra 1923–38, ialt 357. Desuden har fhv. seminarieforstander M. Bredsdorff skildret seminariets historie op til 1943 i bogen »Tønder gennem Tiderne«, II, s. 379 –98 (1945) og Claus Eskildsen i bogen »Tønder 1243–1943«, udgivet i anledning af byens 700-års jubilæum. I årsskriftet for 1945 har Bredsdorff fortalt om seminariet under besættelsen, og i anledning af øvelsesskolens 25-års jubilæum i 1945 udkom et festskrift, hvori seminariets historie 1938–45 er berettet. Dette skrift indeholder en fortegnelse over dimittenderne fra 1938–45, hvoraf der er 247, som ikke

tidligere er optegnet. Endelig kan det nævnes, at forstander Nyholm i flere artikler har berettet om episoder eller enkeltpersoner fra seminariets historie.

Vi savner altså ikke trykte kilder til seminariets omtumlede historie, men er måske endda på dette område bedre forsynet end mange andre seminarier. Derimod ville det være af stor betydning, om vi havde en »Tønder-Stat«, en personalhistorisk oversigt over alle lærere udgået fra Tønder seminarium, så saglig og præcis som mulig. Forstander Nyholm rettede i årsskriftet 1955 en opfordring til Tøndringer-Samfundets medlemmer om at være behjælpelig med at løse denne opgave, og kassereren gav på bestyrelsens vegne tilsagn om bistand. Der er nu ved bestyrelsens formidling nedsat et udvalg, som består af

seminarieforstander, dr. theol. Asger Nyholm,
arkivar Iversen, Aabenraa,
viceinspektør Werner Christiansen (25), Tønder,
lærer Jens Lampe (38), Aabenraa og
lærer Erik Larsen (29), Tønder.

Udvalget har sat sig som mål at fremskaffe biografiske oplysninger om alle dimittender, der i de forløbne år er udgået fra seminariet – og helst så fyldige og nøjagtige som muligt. Biografierne vil blive ordnet kronologisk efter dimissionsår og indeholde oplysninger om herkomst, uddannelse (men ikke eksamenskvotient) og løbebane. Til de nulevende vil der blive udsendt spørgeskemaer, som man venligst bedes besvare så hurtigt som muligt, da det vil blive for kostbart at udsende »rykkere«. Hvis de biograferede helt eller delvis nægter at udfylde skemaet, må redaktionen havde det møjsommelige ekstraarbejde, det er – uden at krænke privatlivets fred – at fremskaffe oplysningerne fra offentligt tilgængelige kilder. Skulle der være tilfælde, hvor man med en bestemt begrundelse beder om at få visse oplysninger udeladt, vil redaktionen naturligvis rette sig derefter, når det skønnes at være rimeligt.

»Hwa nøtt er et te?« vil nogen måske sige med Per Smed. Kan det ikke være så inderligt ligegyldigt, hvem der har gået på seminariet og hvornår? Er det ikke navlebeskuelse og persondyrkelse? Svaret må både for genealoger, sociologer og historikere blive et absolut nej. I historien er det altid *mennesket*, der har været centrum, og som forstander Nyholm har påpeget, kan en undersøgelse af seminariets betydning og indflydelse i grænselandets historie ikke klarlægges, før

man ved noget om, hvor dimittenderne kom fra, hvor de gik hen og hvad de iøvrigt beskæftigede sig med.

Ikke alene er seminariet Nordens ældste, men det er uden tvivl også den lærerskole, der har været ude for de fleste omskiftelser. Det begyndte som et beskedent præstegårdsseminarium, fortsatte som privat institution i nær tilknytning til borgerskolen, blev dansk statsseminarium, kongelig preussisk seminarium og atter dansk statsseminarium. Adskillige åndelige og politiske strømninger har haft indflydelse på seminariets elever og dermed igen indirekte på de mennesker, som de blev lærere for og imellem. Navne som A. C. Holdt, Jens Jessen, P. Lauritsen, Matthias Andersen, J. H. Schmidt, Hans Lorenzen, Nicolaj Svendsen, Bøgh-Andersen eller Klaus Groth, Wilh. Lobsien, Ludwig Andresen, W. Koopmann, Jens Nydahl, Peter Ingwersen og Detlef Hansen, for blot at nævne nogle navne i flæng, fortæller om den frugtbare nationale spænding, der altid vil være i et grænseland, men også alle de andre navne vil være nødvendige brikker i den store mosaik, ikke mindst de mange »stille i landet«, hvis virke måske ikke blev bemærket, men dog satte sine spor. Der er navne, der vil fortælle om religiøse bevægelser, om politiske strømninger, som skolen har været hjemsted for og navne, der vil fortælle om digterisk virke eller pædagogisk pionérvirksomhed.

Lad os endelig til sidst også pege på den kendsgerning, at Tønder Seminarium er et af de få i landet, der endnu ikke har sin egen »stat«. Også af denne grund bør opgaven løses.

Men opgaven kan ikke løses uden penge, og disse kan ikke påregnes at kunne tjenes ind til sin tid ved salg af bogen. Udvalget har da også søgt om økonomisk støtte hos forskelige institutioner, og den første af disse har allerede reageret med en årlig støtte på 250 kr. i 5 år. Her mener udvalget imidlertid, at interesserede gamle elever måske ville være med, og da TØNDRINGER-SAMFUNDETs kasserer tillige er regnskabsfører for redaktionsudvalget, foreslås følgende fremgangsmåde:

Sammen med de 4 kr. i kontingent indsendes et beløb (5–10 kr.?) med bemærkning: til Tønder-staten. Der tilsendes da en foreløbig kvittering, og til sin tid får så vedkommende sendt et eksemplar af bogen med opkrævning af resten af prisen. Hvor stor salgsprisen bliver, kan ikke siges i øjeblikket, men den skulle gerne kunne holdes i nærheden af en snes kroner.

Arbejdet er beregnet at skulle være færdigt til jubilæet i 1963.

J. L. og E. L.

Vore 25 års jubilarer...

Aksel Bertelsen, 1932 dim. og samme år vinterlærer i Starup pr. Tofterup, vikar i Tønder, Ellum og Assens. 1934 lærer og organist i Møgeltønder. 1938 førstelærer og kirkesanger i Sdr. Broby. 1956 realskolelærer i Odense. Årskursus i dansk. Landsformand for Dansk Kirkemusiker Forening.

Ejnar Bork, 1932 dim. og samme år vikar i Oksbøl og vinterlærer i Briksbøl. Soldat sommeren 1933 og om vinteren atter vinterlærer i Briksbøl. Arbejdsløs sommeren 1934, benyttede tiden til at tage 2. sløjdkursus på Askov højskole. 1934 vikar i Skovlund. Aspirant og fastansat samme sted. 1935 gift med Inge Lindholm, Sønderborg. 1938 lærer ved Holme-Tranbjerg kommunale skolevæsen. Gennem 14 år fører i F.D.F., deraf 8 år som kredsfører. 1943 formand for Højbjerg andelsboligforening. 1945 medlem af Skåde sogns menighedsråd. 1955 formand for Holme-Tranbjerg fælleslærerråd. Årskursus i dansk, svensk, fysiologi og geografi fra Årsus årskursus. Sløjdlærereksamen og kursus i metalsløjd. 2 sommerferier undervisningsassistent på Dansk sløjdlærerskole. Svømmelærereksamen og kursus i atletik.

Eigil Christensen, 1932 dim. 1932–34 forskellige vikariater. 1934 aspirant i Storehedinge. 1936 fast ansat samme sted, desuden lærer ved handelsskolen. 1938 gift med Gudrun Holme Jensen. 1942–43 årskursus i dansk og tysk, faglærereksamen i engelsk. 1944 lærer ved Bagsværd skole, 1945–46 årskursus i fransk, 1949–50 formand for lærerrådet, skolebibliotekar. 1950 viceskoleinspektør ved Stengård skole. 1949–55 formand for Gladsaxe Kommunelærerforening (D.L.F. kreds 3 G). 1955 skoleinspektør ved Buddinge skole.

Knud Gårde, 1932 dim. Været lærer i Gårslev pr. Børkop. Ingen oplysninger indkommet.

Anna C. Hansen, 1932 dim. Lærerinde ved Aller skole pr. Christiansfeld. Ingen oplysninger indkommet.

Chr. R. Hansen, 1932 dim. Førstelærer ved Øster Vedsted skole.

Formand for gymnastikudvalget i Tønder amts idrætsforening. Bestyrelsesmedlem i Tønderkredsens lærerforening og af DN.U. Formand for Bylderup bibliotek. Næstformand for det kommunale beskæftigelsesudvalg for Bylderup sogn. Fjernkursus i tysk og provinskursus i dansk. Ingen oplysninger indkommet.

Harald Rubæk Hansen, 1932 dim. og samme år vikar på Strynø, derefter ved Rf. Juels skole, Tåsinge. Fra 1935 ansættelse ved Ringe kommuneskole og overlærer 1950. Kursus i sløjd og gymnastik. 1935 gift med Dina Nielsen, Ollerup. Lærer ved teknisk skole, kirkeværge og kasserer, formand for lærerrådet og næstformand i Ringe børnehave.

Otto Myrthue Hansen, 1932 dim. Været lærer og er nu overlærer i Varde. Årskursus i engelsk. Formand for lokalforeningen af »En Verden«, Varde. Ingen oplysninger indkommet.

Lejf Ingerslev-Hansen, 1932 dim. og samme år vikar i Jerne-Bollesager. 1933 lærer ved cand. theol. Jacobsens skole, Aalborg. 1934 lærer i Præstø og 1947 i Nykøbing F. 1953 beskikket censor. 1954 overlærer. 1935 gift med Gertrud Schmidt, Ribe. 1956 navneændring til L. Ingerslev. Medlem af Præstø menighedsråd. Amtsleder for Dansk Vandrelaug. Kredsbestyrelsesmedlem og kasserer for K.F.U.M.s 8. hovedkreds. Formand for Præstø Foredragsforening og Præstø K.F.U.M. Deltager i Danmarks topografisk-botaniske undersøgelser. Artikler i »Flora og Fauna« og »Bot. Tidsskr.« om fundet af nye danske plantearter og hybrider.

Henry H. Jacobsen, 1932 dim. og derefter vikar ved Danmarksgades skole, Esbjerg. 1932 gift med Edith Lauridsen, Esbjerg. 1933 timelærer ved Stormgades skole, Esbjerg og 1935 fast ansat. 1953 viceinspektør ved Danmarksgades skole, Esbjerg. Svømmekursus, Esbjerg årskursus i naturhistorie og korte kursus. Undervist i Teknisk skole og Maskinistskolen. Tilsynsførende ved aftenskolen. Censor i naturhistorie til M., R. og A.F.

Anna M. Laurbjerg Jensen, 1932 dim. Årsvikar ved Kongevejens skole i Sønderborg 1932–33. Vikar i Svendborg sept. 33 til april 34. Timelærer i Ribe oktober 34–januar 36. Lærerinde i Ribe fra januar 36 til april 45. Lærerinde i Glostrup fra april 45 til august 52 – derefter overlærer og fra august 56 konstitueret som viceinspektør. Årskursus i skolekøkken, geografi, matematik og engelsk. Siden 1954 faglig medhjælper hos skolekøkkeninspektøren.

Jens O. Jensen, 1932 dim. og derefter forskellige vikariater. December 1937 aspirant og december 1938 fast ansat i enelærerembedet

i Vangen skole. Organist ved Understed kirke. 1938 gift med husholdningslærerinde Signe Vejen, Sdr. Harridslev (dim. 32 Ankerhus). 1951–52 provinsårskursus i dansk. Medstifter af og formand for Understed-Karup bibliotek.

Jens Peter H. Johnsen, 1932 dim. November 32 til marts 33 vikar ved Lysabild skole på Als. April 33 til november 43 ansat ved Arrild skole, Sønderjylland – først som andenlærer, senere som førstelærer. 1938 gift med Dagmar Stamp, Skærbæk. Fra november 43 førstelærer ved Mesinge centralskole, Fyn. Organist, kirkeværge og -kasserer ved Mesinge kirke. Formand for børneværnet, bibliotekar.

Børge Johs. Jørgensen, 1932 dim. Har aldrig gjort brug af en lærereksamen og har ernæret sig ved andet erhverv.

Rebekka Jørgensen, 1932 dim. Gift med seminarielærer Ejner H. Nissen (33), København. 1950 vikar ved Københavns skolevæsen. Ingen oplysninger indkommet.

Arne Kristensen, 1932 dim. 1932/33 og 1933/34 vinterlærer i Sdr. Bork. 1934/36 lærer ved Ulfborg stationsbyskole. 1936 gift med forskolelærerinde Elna Østergård Jensen, Nr. Felding. Siden 1936 førstelærer ved Forum skole pr. Guldager. Kirkesanger ved Bryndum kirke. Faglærereksamen i Aslev-sløjd 1952. Formand og kasserer for Bryndum kommunes folke- og børnebibliotek og bibliotekar ved Forum bibliotek. Formand for kommunens fælleslærerråd. Formand for Esbjerg og omegns lærerkreds, 113 B. Repræsentant for førstelærernes fraktion (D.L.). Kasserer i menighedsrådet. Regnskabsfører i Forum brugsforening. Dirigent for D.s.U.s Esbjerg hovedkreds sangkor.

Karen Larsen, 1932 dim. Død 1951 i Vordingborg. Nekrolog i Tøndringer-Samfundets årsskrift nr. 10.

Knud Larsen, 1932 dim. Død 9/9 1944 som kommunelærer i København. Henrettet af tyskerne, da han var frihedskæmper. Nekrolog i Tønderinger-Samfundets årsskrift nr. 2 og i nr. 3.

Holger Michelsen, 1932 dim. Været lærer i Sønderborg og ved Ansgar-skolen i Slesvig. Under besættelsen lærer ved den danske skole i Göteborg og gjorde tjeneste som chauffør i Danforce. Er nu viceinspektør i Sønderborg. Kompagnichef i hjemmeværnet i Sønderborg. Ingen oplysninger indkommet.

Erling H. Nielsen, 1932 dim. og derefter lærer ved Hirsholmene skole. 1933 elev og lærer ved Ollerup gymnastikhøjskole. 1934 vikar i dansk ved den tysksprogede kommunale skole i Tønder, efter sommerferien vikar ved Øvelsesskolen i Tønder. 1935 vikar ved Borger- og Realskolen i Rødding, Centralskolen i Gørding og endelig fast

ansat ved Ahlmann-skolen i Sønderborg. 1952 overlærer samme sted. 1936 gift med Anneliese Grandt (33). 1939 svømmelærereksamen. 1946–49 provinsårskursus i matematik. 1950–54 formand for fællelærerrådet i Sønderborg. 1950–52 provinsårskursus i fysik. 1952–57 daglig leder i F.O.F. i Sønderborg. 1957 provinsårskursus i historie.

Ellen Petersen, 1932 dim. Har været lærerinde i Flensborg og er nu overlærer ved skolen ved Nørreport, Flensborg. Gift med Hans Chr. Tønnsen (30). Ingen oplysninger indkommet.

Henning Hagb. Pedersen, 1932 dim. Vinterlærer i Aastrup pr. Glejbjerg i vintrene 1933/34 og 1934/35. Årsvikar i Simmelkjær 1935/36 + småvikariater. Fast ansat maj 1937 ved Flakkebjerg hovedskole som førstelærer. Gift 1939 med Kirstine Buchwald, Bjerup. Formand og kasserer i Flakkebjerg menighedsråd. Formand for Høve-Flakkebjerg ungdomsnævn, folkeregisterfører siden 1946 og revisor i Høve-Flakkebjerg sygekasse.

Marie Sørensen Petersen, 1932 dim. Gift Lillelund. Været lærerinde i Frøslev pr. Padborg og er nu lærerinde i Bagsværd. Ingen oplysninger indkommet.

Joen M. Fr. Rasmussen, 1932 dim. Ingen oplysninger indkommet.

Chr. H. Sørensen, 1932 dim. 1933 sløjdlærereksamen fra Aslev, til 1935 spredte vikariater. 1934 og 1935 lærer på håndværkerhøjskolen i Haslev, 1935 årsvikar i Terkelsbøl, 1936 aspirant i Løjtved og 1938 fast ansat samme sted. 1955 lærer ved Nr. Løgum centralskole. 1937 gift med Agnes Clausen. Årskursus i matematik og i fysik.

Kristian Sørensen, 1932 dim. Død 28/4 1951 som førstelærer i Københoved. Nekrolog i Tøndringer-Samfundets årsskrift nr. 10.

Richard Sørensen, 1932 dim. Samme år lærer på Cand. mag. Møllers Realskole, Aalborg. 1933 løs vikar ved Aalborg kommunale skolevæsen. 1936 fast vikar, 1937 timelærer og 1940 fast ansat samme sted. 1946 lærer ved Snekkersten skole og 1947 lærer ved Espergærde skole, Tikøb kommune. 1954 overlærer ved Espergærde kommunale mellem- og realskole. 1946–47 årskursus i engelsk, 1947–48 årskursus i tysk på Danmarks lærerhøjskole. 1951 organisteksamen fra Københavns organistskole. 1950 organist ved Gurre kirke. 1932 gift med Maren Andresen, Tønder.

Anna K. Ungerskov, 1932 dim. Gift 1932 med Arne Kierkegaard-Hansen (27). Bosiddende i Tønder til 1936. Fra 1936–51 vikar, timelærerinde og lærerinde ved Frederikssund skole. Fra 1952 lærerinde ved Haderslev kommunale skolevæsen (hjælpeskolen). Årskursus i psykologi 1948–49.

25 ÅR EFTER

Det var vel nok med sære følelser, man begav sig af sted til Tønder for at mødes med gamle klassekammerater efter 25 års forløb.

Traditionen krævede vistnok, at det skulle foregå 2. pinsedag, men vor jubilæumsfest var sat til Kr. Himmelfartsdag d. 30. maj.

Vi mødtes kl. 9 ved seminariet, og heldigvis kom jeg som en af de første, for det var lige ved at knibe med at kende hinanden, og så er det sikrest at møde een ad gangen.

Ingen af os havde set mere end et par enkelte af kammeraterne. Når vi skulle til at fastslå identiteten hos en nyankommen, måtte vi se bort fra flere gamle kendetegn, måske særlig fornem, idet den havde ændret sig noget hos enkelte af os. Hårfarven måtte vi se helt bort fra som kendetegn, enten fordi vi af en eller anden grund havde aflagt nævnte pragt, eller fordi farven havde ændret sig stærkt i retning af det grålige.

Efter at vi 15 mødte havde fundet sammen og anlagt den gamle tone, havde de to sønderborgere, som var arrangør af festen, formået forstander Nyholm til at vise os rundt i seminariet, som havde gennemgået så mange ændringer, siden vi havde forladt det, at det næsten ikke var til at kende igen. Denne rundgang med forklaringer var faktisk en umulig opgave, for vi havde været sammen for kort tid til, at vi kunne samle os om forstanderens forevisning, så meget af det blev »spildte ord på Balle-Lars«, og det var ikke forstanderens skyld.

På læsestuen mødte vi nogle nuværende elever, som sad i en stilling, vi erindrede fra fordums dage: med fingrene i ørene prøvede de at nå lidt af det forsømte i pensummet. Vi anbefalede dem at holde op med arbejdet og tage hjem, idet vi foreslog dem at se på dimissionsbilledet af os på væggen og så se resultatet efter 25 års slid med landets opvoksende poder.

Efter en vandring gennem byen samledes vi til en festlig frokost på hotel Tønder, hvor vi mindede vore tre afdøde kammerater og genopfriskede gamle fælles minder. Senere tog vi en tur ud til Rudbøl og Højer sluse, hvorefter vi sluttede med kaffebord på Tønderhus.

Vi var enige om, at samværet havde været vellykket, så vi kunne have glæde af igen at mødes. *C.*

Den pædagogiske udstilling

20. - 23. NOVEMBER

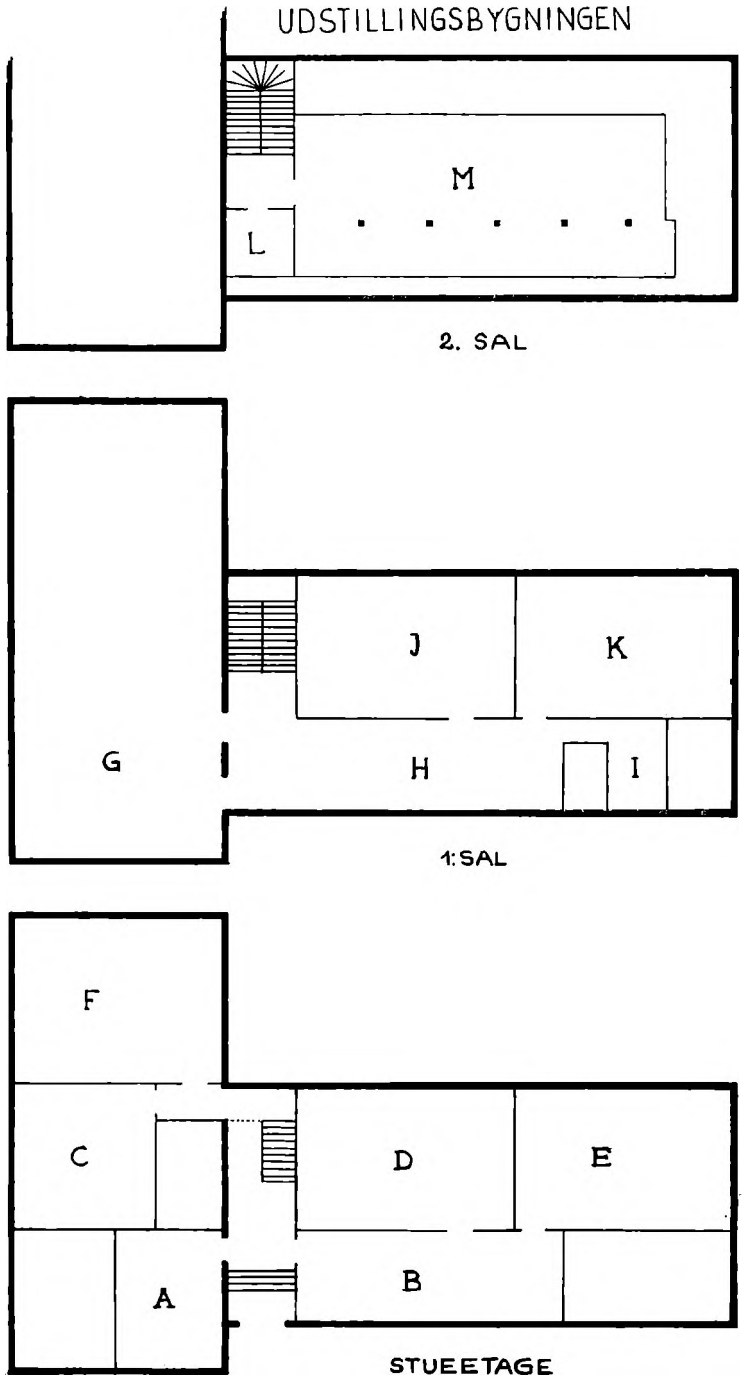
I flere måneder havde der hersket ekstra travlhed på Tønder statsseminarium og øvelsesskole. Nogle lyse hoveder blandt lærerne havde fået den tanke, at der burde laves en udstilling, der viste seminariets og øvelsesskolens arbejde i dag og – ikke mindst – den måde, hvorpå de to institutioners arbejde går sammen til en pædagogisk helhed. Planen gik ud på at fylde alle lokaler i »Gammel øvelsesskole« (festsalsbygningen) med udstillingsstof og så indbyde alle interesserede til at se på sagerne. Og denne plan blev, efter et meget stort slid af *nogle* lærere og elever og en del arbejde af alle, ført ud i livet og forvandlede i fire dage bygningen til en summende myretue. Der var mange mennesker i arbejde, mens det stod på, og der kom mange for at se udstillingen. De kom i stort tal fra Tønder by og amt, mange fra det øvrige Nordslesvig og fra Sydslesvig og ikke så få fra Sydjylland.

Udstillingen var kombineret dels med en aften for øvelsesskolens forældre og en række »forældredage« for disse, dels med det årlige instruktionskursus for amtets lærere. Endvidere havde seminariet torsdag aften indbudt seminarielevernes kvarterværter og pårørende samt de gårdejere og præster i omegnen, der stiller gårde og kirker til rådighed for den lokalhistoriske linie, til at se udstillingen og den dramatiske underholdning.

For at gøre udstillingen så levende som mulig havde man arrangeret nogle »arbejdende stande«, d. v. s. små hold af elever, der arbejdede under vejledning med det pågældende fag. I øvrigt omfattere udstillingen såvel undervisningsmateriel som elevarbejder, de sidste således i håndarbejde, tegning, orientering, emnearbejder o. m. a.

Omstående planer og skitse viser arrangementet. På lokaleplanen er bogstavernes betydning som følger:

A læge-venteværelse, B gang, C udlån (foreløbig dog klasse), D 7. kl., E 6. kl., F skolelæsestue, G festsal, H gang, I depot, J 8. b, K 8. a, L tekøkken, M tegnesal.

UDSTILLINGSBYGNINGEN
M
L
2. SAL
J
K
G
H
I
1:SAL
F
C
D
E
A
B
STUEETAGE

Plan over fagenes placering

Dragter og dekorationer ... B
Psykologi ... B
Dansk 1. klasse ... D
Dansk 2. c. ... D
Dansk 5. b. med arbejdende stand ... D
Dansk 7. b. ... D
Regning med arbejdende stand 5. c. ... D
Håndgerning med arbejdende stand 4. a. ... E
Orientering med arbejdende stand 5. c. ... E
Læsestuen – hjemstavnslære ... F
Gymnastik ... C
Erhvervsorientering ... C

Dramatik S III ... G
Geografi S II–III–IV med arbejdende stand ... H
Emnefag 6. a. ... J
Emnefag 8. a. ... J
Emnefag 8. b. med arbejdende stand ... J
Fysik ... K
Borddækning ... K
Tegning øvelsesskolen ... K
Småsløjd øvelsesskolen ... K
Bånd og lysbilleder ... K
Mester Jakel teater ST II ... I
Skolekøkken arbejdende stand 8. a. og b. ... L
Fagillustrering – historie – S III ... M
Historie S II ... M
Lokalhistorie S II og S III ... M
Fagillustrering – historie – (praktik) 7. a. – arbejdende stand ... M
Hobby ST II og S III – arbejdende stand ... M
Småsløjd 4. a. – arbejdende stand ... M

Plan over arbejdende stande

Torsdag den 21. november

Kl. 11,00–11,30:

Fag	Kl.	Lokale
Orientering	5c	E
Dansk	5b	D
Bånd og lysb.		K
Emnefag	8b	J
Geografi		H
Skolekøkken	8a & b	L
Småsløjd	4a	M
Fagillustr.	7a	M

Kl. 11,30–12,00:

Håndarbejde	4a	E
Regning	5c	D
Bånd og lysb.		K
Geografi		H
Mester Jakel		I
Skolekøkken	8a & b	L
Hobby		M
Småsløjd	4a	M

Kl. 14,00–14,35:

Orientering	5c	E
Dansk	5b	D
Bånd og lysb.		K
Emnefag	8b	J
Geografi		H
Skolekøkken	8a & b	L
Fagillustr.	7a	M
Småsløjd	4a	M

Kl. 14,40–15,15:

Håndarbejde	4a	E
Regning	5c	D
Bånd og lysb.		K
Mester Jakel		I
Geografi		H
Skolekøkken	8a & b	L
Fagillustr.	7a	M
Hobby		M

Kl. 15,25–16,00:

Fag	Kl.	Lokale
Orientering	5c	E
Dansk	5b	D
Emnefag	8b	J
Bånd og lysb.		K
Mester Jakel		I
Geografi		H
Skolekøkken	8a & b	L
Småsløjd	4a	M
Hobby		M

Fredag den 22. november

Kl. 14,00–14,35:

Orientering	5c	E
Dansk	5b	D
Bånd og lysb.		K
Emnefag	8b	J
Geografi		H
Mester Jakel		I
Skolekøkken	8a & b	L
Småsløjd	4a	M
Fagillustr.	7a	M

Kl. 14,35–15,15:

Håndarbejde	4a	E
Regning	5c	D
Bånd og lysb.		K
Geografi		H
Mester Jakel		I
Skolekøkken	8a & b	L
Hobby		M
Småsløjd	4a	M

Disse planer er taget fra det smukke og fyldige program, der foruden almindelige oversigter indeholdt vejledninger i de forskellige fag, for så vidt angik forståelsen af de enkelte udstillingsafdelinger. Hvor det var gørligt, var der gjort rede for fagets mål og midler og i særlig grad dets stilling i praktikundervisningen. For en tænksom iagttager skulle det være muligt at få et indtryk af de arbejdsformer, der bruges her på stedet, og derved i nogen grad blive kendt med institutionens pædagogiske »ansigt«.

Fra programmet citeres her nogle uddrag:

Dramatik

Nu om stunder bruger vi her på stedet navnet DRAMATIK om det, der i gamle dage her SKOLEKOMEDIE. Heri ligger en antydning af, at funktionen ikke i første række sigter imod at skaffe underholdning til en bestemt lejlighed. Arbejdet med at få gruppen – i almindelighed en klasse – til at arbejde sig sammen i en fælles opgave har et dybere perspektiv. Det var meningen, at vi ved at pusle med et praktisk eksempel skulle finde frem til de teoretiske og praktiske problemer, der knytter sig til fremførelsen af et egnet dramatisk værk. Vi forsøger med andre ord at finde frem til en teknik, der kan frugtbargøres i en senere lærertilværelse, både i børneskolen og i ungdomsarbejdet. Det er lærerigt – og undertiden fornøjeligt – at se, hvordan orden gror ud af kaos. Artikulationsøvelserne har deres værdi, og det samme gælder arbejdet med at finde ind til tekstens funktionelle mening.

Dragter og dekorationer

I. Seminariet.

I forbindelse med IV. seminarieklasses opførelse af »Kærlighed uden strømper« og »Før Cannae« fremstilede klassens elever selv kostumer, program m. m. Disse er udstillet sammen med detailler af dekorationer til stykkerne.

II. Øvelsesskolen.

Ved skolefesten 1957 opførte 5. b. eventyret »Nattergalen«, dramatiseret af R. P. Sørensen. En del af dragterne fremstillede børnene selv, idet de fik til opgave at tegne skitser af forskellige selvvalgte motiver (drager, fantasifigurer m. m.). Af disse udvalgte børnene de bedste, disse mangfoldiggjordes og blev derefter benyttet som skabeloner ved udklipning af figurerne i stof. Kludeklippene blev derefter anbragt på kimonoer af hvidt lærred, fremstillet i håndgerningstimerne, idet eleven, der skulle bære den pågældende dragt, selv fik lov til at udvælge kludeklippene.

Parykker til hofdamerne og hatte til hoffolk o. s. v. fremstillede en af lærerinderne, og træsko blev lavet i sløjdsalen af affaldstræ.

Dekorationerne er fremstillet af øvelsesskolens 3., 4., 5. og 6. klasser. På udstillingen vises 4 sæt dekorationer udført som farveklip, der understreger dragternes kinesiske præg.

Læsestuen

Psykologi

Undervisningen må søge at give eleverne den størst mulige indsigt i barnets sjæleliv og at give svar på de grundliggende spørgsmål: Hvorfor handler barnet på den eller den måde (motiverne, hvad vil det opnå (målet), og hvordan når det til målet (midlerne).

Udstillingen giver enkelte prøver på illustrationer til emner som: Barnets udvikling i henseende til legemlige færdigheder som gang og kravlen, vor indstilling til og vor oplevelse af omverdenens forskellige emner (mennesker, ting). Forhold som virkningen af ros og dadel på børnenes arbejde, indlæring og glemsel, de to køns interesseområder, de forskellige karaktertyper og spørgsmål vedrørende intelligens.

Orientering

Særklasse. Emne: Indøvelse af kortforståelse.

A. Verdenshjørnerne. Bestemmes ved iagttagelse af sol, ur og skygger eller kompas. Kompasset forklares ved hjælp af en stangmagnet, der forestiller jordens magnetisme.

B. *Klassen* iagttages og opmåles, og et kort over den tegnes i størrelsesforholdet 1 m : 10 cm. Derefter formindskes dette kort, og vi danner det i klip.

C. Lerbygninger af *skolen* stilles på en plade og bygningernes grundplaner tegnes. Grundplanerne klippes ud og farves, hvorved vi får et puslespil, som kan opøve formsansen, lære os navnene på bygningerne, samt disses beliggenhed. Endelig blev kortet fremstillet i klip, såvel et stort som et mindre.

D. Det gamle Tønder omkring hovedgaden formes i sandkassen (arbejdende stand) og ud fra dette tegnes og forklares den senere byudvikling. Derefter farvelægges elevkort og et stort kort, og navnene og gadernes beliggenhed i forhold til verdenshjørnerne forklares. Til slut en bytur efter kortet.

E. Et *elevarbejde*, der skal illustrere begrevet »erhverv«. – Ordet »industri« er påtruffet nogle gange og skal forklares. Vi samler dåsemærker, reklamer o. s. v., klipper og klistrer og ser på, hvad fabrikkerne sender ud, hvorved vi forstår, at industri er fabriksarbejde. Dette fører til en illustration af andre erhvervsgrene.

Erhvervsorientering

»Ud af skolen – og hvad så?«

Et brændende spørgsmål for alle elever, der forlader skolen. Erhvervsorienteringen alene kan ikke løse spørgsmålet, men medvirke til at »tænde branden« hos den enkelte elev, idet formålet med erhvervsorienteringen må være at vække elevernes interesse for erhvervsvalget i tide, at hjælpe dem til at skaffe sig oplysninger om erhvervene og at anspore dem til at studere egne interesser, evner, karakteregenskaber og øvrige forudsætninger, så eleverne bliver klar over betydningen af, at der i de konkrete tilfælde træffes et rigtigt erhvervsvalg.

Udstillingen omfatter:

A. 4 plancher: Erhvervsmuligheder i store træk for drenge og piger.
B. Materiale til erhvervsorienterende undervisning.
C. Erhvervsoplysende opslagsbøger m. m.
D. Litteratur.

Skoleinspektøren med »arbejdende stand«

Arbejdende stand. – »Gode råd« er dyre

Tegning

Udstillingen omfatter:

1. Fællesarbejde fra 4. klasse (cirkus) .Blandt de skitser, eleverne har tegnet som forslag til emnet, udvælger eleverne den bedst egnede til videre udformning i stort format (140×200 cm). Billedet opdeles i 4 felter (70× 100 cm), et felt til hver af klassens 4 grupper. Materiale: Limfarve.
2. Fællesarbejder fra 5. klasse (bjerglandskab og negerlandsby). Princippet i denne form for fællesarbejder er at lade elevernes færdige tegninger indgå som detailler i et større billede. Materiale: Tegnekridt. Gennem fællesarbejder skulle eleverne lære at respektere kammeraternes arbejde og at indordne sig under den helhed, der skulle opstå i det færdige arbejde.
3. Endvidere omfatter udstillingen en afdeling af såvel illustrativ som dekorativ tegning fra skolens forskellige klassetrin.

Fagillustrering: Danmarks oldtid (S III)

Fremstillingen af undervisningsmateriale indgår som en del af seminariets linieundervisning i tegning. Blandt de af skolens fag, hvortil der kunne fremstilles undervisningsmateriale, valgtes faget historie, og inden for dette fag perioden Danmarks Oldtid. Et besøg på Nationalmuseet danner grundlaget for arbejdet.

Landskaberne og kortene tjener til at give et overblik over oldtidens forskellige afsnit, hvortil de fremstillede detailler kan stedfæstes.

Materialet er tænkt anvendt til demonstration i historieundervisningen

i 3. klasse og i 7. klasse, hvor de endvidere indgår som illustrationsmateriale til gruppearbejde.

En del af materialet har været anvendt i praktikundervisningen i 7. klasse i faget: Emne. Den arbejdende stand i fagillustrering viser enkelte grupper løste opgaver, givet ud fra de udstillede kort, billeder og modeller.

I tilknytning til denne udstilling vises i afdelingen »Bånd og billeder«, et sæt farvelysbilleder optaget af det udstillede materiale og beregnet til undervisningsbrug. Foto: Ernst Rønnenfelt.

Historie (S II)

De fremlagte skriftlige arbejder fra 2. seminarieklasses linielæsningshold i *historie* omfatter emner fra dansk arkæologi. Hver enkelt elev har fået til opgave at sætte sig udførligere ind i et enkelt emne fra arkæologien og derefter dels at give en samlet fremstilling af emnet og dels udarbejde en disposition for en tænkt undervisningstime i børneskolen.

Man sigter hermed mod et dobbelt mål:

1. *Fagligt:* at give eleverne lejlighed til at arbejde med den mere specielle faglitteratur, at vænne dem til at skaffe sig overblik over resultaterne af et eller flere større faglige arbejder, og endelig at opøve deres evne til at give en overskuelig skriftlig fremstilling af det væsentlige indhold af disse arbejder.
2. *Pædagogisk:* at opøve evnen til på grundlag af bredere faglig læsning at udskille det stof, der lader sig udnytte i skolens undervisning og lægge det pædagogisk tilrette.

Lokalhistorie (S II og S III)

I fortsættelse af gammel tradition på seminariet i Tønder er der i forbindelse med den i den nye seminarielov hjemlede linieundervisning i historie afsat tid til en specialundervisning i faget lokalhistorie, med hvilket menes den nærmeste omegns, d. v. s. amtets og byens historie. Det ligger lige for, at seminariet i Tønder netop har valgt dette speciale, fordi det er beliggende i et område med en særlig rig kulturhistorie. Der er mere end andetsteds her bevaret et omfattende historisk kildemateriale, dels i form af bygninger og inventar, dels i form af et usædvanligt rigt arkivmateriale.

Med dette som grundlag tilsigter seminariets lokalhistoriske undervisning at uddanne trænede folk til folkeskolens hjemstavnslære med alle de rige muligheder, denne disciplin indebærer, men dernæst også at skabe en stab af vordende lokalhistorikere, der her på stedet har lært historisk metodik, som de kan bringe med sig til de områder, de senere får ansættelse i.

Kursuset er treårigt og foregår i tiden mellem skoleårets begyndelse og medio november. Det omfatter undersøgelse af kirker, landbrugsejendomme med den til disse knyttede landbrugshistorie samt byhistorie. Arbejdet tilrettelægges med hensyntagen til en direkte tilknytning til tingene, bygninger, inventar, landskaber etc. og derefter samarbejde med landsarkivet i Åbenrå. Ligeledes kontaktes de museer, der ejer genstande fra det beskrevne område.

Til understregning af denne nære forbindelse med *tingene* fra før forudsætter deltagelse i den lokalhistoriske undervisning, at eleverne også får specialuddannelse i tegning, ved hjælp af hvilket fag de vordende lærere får særlige forudsætninger for at levendegøre tidligere tiders form og stil for børnene og – i deres egenskab af lokalhistorikere – at illustrere det materiale, de beskæftiger sig med.

En særlig betydning tillægger vi den personlige forbindelse, seminariets elever med denne undervisning får med amtets præster og landmænd samt med byens borgere, hvorved seminariet bliver kendt uden for sin egen kreds. At landsdelens amtshistoriske organisation, Historisk Samfund for Sønderjylland, med stor interesse følger dette eksperiment, er en given sag.

Hobby (ST II og S III)

Den arbejdende stand viser fremstilling af smykker i forskellige materialer.

Der er vist grund til en særlig omtale af den »arbejdende stand«, der kaldtes DRAMATIK. Det var ganske simpelt julekomedien, der opførtes på dette fremrykkede tidspunkt. Nå ja, – hele arbejdet var nu ikke »ganske simpelt«. Seminarielærer L. Barsøe Adolphsen havde oversat det amerikanske stykke »Mine tre engle«. Han satte selv i scene, og S III spillede, lavede kostumer, dekorationer, ja, endog scene, der indrettedes interimistisk i festsalen. Det var et stykke holdarbejde af karat, og fremførelsen var festlig. Stykket blev spillet 4 aftener og blev set af tæt op mod 1000 mennesker.

Den store arbejdsindsats, der var lagt i denne udstilling, fik sin løn først i en meget fyldig og forstående presseomtale, dernæst i en samtale med forstander Nyholm, som Nordwestdeutscher Rundfunk optog og udsendte, samt i det danske fjernsyns udsendelse af nogle billeder fra udstillingen, og sidst, men ikke mindst, i den store publikumsinteresse.

Obs.

Et nyt pædagogisk hjælpemiddel

På Gjellerups forlag har tre af øvelsesskolens lærere: Carsten Eskildsen (38), Helene Moltke (26) og Hans Henriksen udgivet et arbejdshefte til den første danskundervisning: »Peter Streg, bogstavleg«. Peter Streg er en gennemgående, tegnet figur, hvis mange oplevelser og store foretagsomhed giver anledning til samtaler, der kan levendegøre den så svære første tilegnelse af det skrevne ord.

Obs.

Før afskeden med „den gamle lov":

Holder den nye seminarielov mange uden eksamen borte

Det sidste hold lærere, der uddannes efter den gamle seminarielov, forlader seminariet til sommer. Og med dette hold skulle den gamle lov være en saga blott. Alle kommende lærere vil blive uddannet efter den nye lov, der blev vedtaget i folketinget den 11. juni 1954. – Denne lov har været genstand for meget hård kritik.

Derfor kunne det være helt interessant at tale med et par elever om nogle af de vigtigste ændringer ved de to love. Vi har valgt én fra S IV, der altså uddannes efter den gamle lov, og en S III'er, som bliver uddannet efter den nye lov. Lad os i det efterfølgende kalde førstnævnte A – medens vi kalder S III'eren B.

Inden vi går over til samtalen, vil vi lige trække de 4 vigtigste ændringer, der er foretaget i den nye lov, frem. Og det er: a) at man har taget fysik og sprog med i præparandklassen. Desuden er kravene blevet større, så der nu forlanges omtrent lige så meget som til realeksamen for at komme til optagelsesprøve – b) at i selve seminariet falder eksamen i mange fag bort. I disse fag skal man have udtalelser – c) at eleverne både efter studenterlinien og den 4-årige linie får 3 års praktikuddannelse, samt at de i løbet af deres seminarietid skal have foretaget praktikandtjeneste i mindst 2 måneder ved en fremmed skole, ikke at forveksle med den nuværende vikartjeneste – d) at man i stedet for specialeundervisningen skal tage del i en såkaldt linieundervisning, der tager tre år og skulle give større faglig uddannelse end hidtil – navnlig baseret på mellemskoleundervisningen.

Eksamen er mere voksen

Både A og B syntes, at kravene til optagelsesprøven var lovlig store. Her tænkes navnlig på fysik, matematik og sprog, hvor der forlanges nøjagtig det samme som til realeksamen; dette er blandt andet

med til at skræmme dem, som ingen eksamen har, væk. Men indrømmes bør det, at det stof, der bliver gennemgået i præparandklassen, er et udmærket stofområde til at bygge videre på i selve seminariet.

Hvad med eksamen – ikke eksamen?

A–: Jeg ser sådan på det, at det er mere voksent med en eksamen, og desuden, synes jeg, er det mere reelt. Man kommer til at stå til regnskab for det, man har lært, ved eksamensbordet. Man må gøre lige meget ved alle fag.

B–: Man kan ikke interessere sig lige meget for alle fag. Hvis man skal til eksamen, kan man vente med at lære stoffet til den sidste uge før eksamen, hvis faget ikke interesserer én. Den nye lov gør, at man bliver nødt til at følge lige meget med hele tiden – i alle fag, da man ved, at man skal til kvartalsprøver. Men det må være svært for lærerne, når de skal give udtalelser på afgangsbeviset.

Bliver vi små videnskabsmænd?

Derefter blev samtalen drejet ind på specialeundervisningen sammenlignet med linieundervisningen.

B–: Efter den nye seminarielov skulle seminarierne uddanne folkeskolelærere til eksamensskolelærere. Det har sikkert været Bomholts mening at lave alle skoler til eksamensskoler. – Men med den nye lov er seminarierne – efter min mening – blevet mere frit stillet.

Desuden var meningen vel, at specialeundervisningen skulle overføres på linieundervisningen; ja, måske skulle man lære lidt mere. Men jeg synes, at det er ved at blive lidt for videnskabeligt. Det kunne måske gøre, at seminarierne blev til små universiteter, og at eleverne betragtede sig selv som små videnskabsmænd – og det er forkert overfor folkeskolen, som seminarierne gerne skulle uddanne lærere til.

A–: Jeg synes, at vi lærte nok efter den gamle lov. Vi lærte lidt mere, end vi kunne få brug for. Specialeundervisningen er en hobby for os.

Absolut positivt

Hvad med den 3-årige praktikuddannelse?

B–: Det er noget af det mest positive ved den nye lov. Det er af betydning, at man får praktik allerede i 2. seminarieklasse – og at studenterne kommer i gang med det samme – da man får et særdeles kendskab, inden man skal ud som praktikand i de to måneder, som

skal falde i løbet af de to sidste år, man går på seminariet. Desuden har man på seminariet allerede, inden førstedelen af lærereksamen tages, et godt skøn om vedkommende elev, hvordan han tager det praktiske.

A–: Jeg er enig med dig om dette. Det med de tre års praktikundervisning er til stor gavn.

B–: Den nye lov er også mere betydningsfuld for studenterne, end den gamle var. Navnlig praktikuddannelsen i tre år er også værdifuld her. Og det halve år mere, uddannelsen tager, er absolut godt.

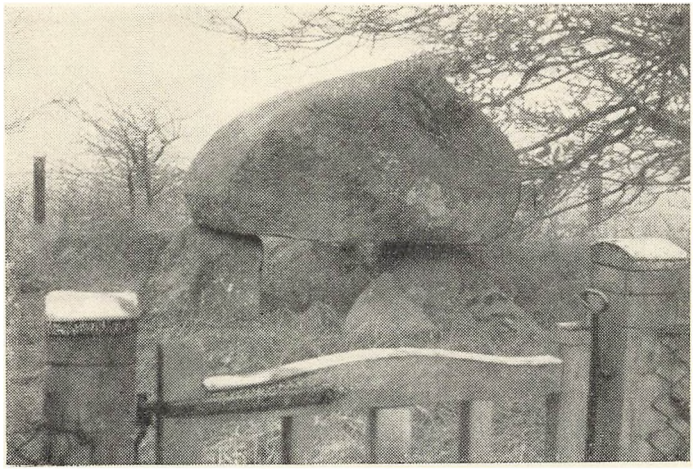
Jørgen Balle Sørensen, S III.

TUREN TIL TYSKLAND

den 10. - 12. oktober

Gennem lange tider har der her på seminariet været tradition for, at S IV tog til København i efterårsferien. Turen blev derfor fremlagt for vor klasse, men meningsudvekslingen, som snart kom i gang, viste tydeligt, at vi godt kunne vinke farvel til Københavnsturen, som fristede forude. Som så ofte før, når diskussionen fik tag i vore ellers så rolige gemytter, steg bølgerne til uanede højder, og kun et fåtal var i virkeligheden stemt for en sådan københavnerferie. Men heldigvis kom forstander Nyholm med et tilbud om en tre dages historietur til Sydslesvig og Holsten, og vi tog naturligvis mod tilbudet med åbne arme. Inden afrejsen blev de seværdigheder, vi skulle se, delt ud i form af elevopgaver. Ligeledes blev programmet meget grundigt gennemgået af forstander Nyholm. Programmet var stort, men det viste sig at være lige tilpas, turen var ikke spor forceret, hvad man nemt kunne tænke sig, at en tur med så stort et program ville blive. Det kom af, at det hele var så afvekslende tilrettelagt, at vi fik den nødvendige tid til roligt at bese de væsentlige ting.

En tidlig torsdag morgen tog vi fra Tønder over Flensborg mod Slesvig. Det var småregn og stærk tåge, og det skal ærligt indrømmes, at jo længere vi kom frem, jo mere spændte blev vi på, om vi i det hele taget fik noget at se af slagmarken ved Sankelmark. Humøret i bussen var imidlertid højt, vi fandt os hurtigt til rette, turvant, som vor klasse efterhånden kan siges at være. Første gang, vi gjorde holdt, var ved Sankelmark, og ganske rigtigt, vi så overhovedet intet af slagmarken. Vi kørte derfor videre til Oversø kirke, hvis tårn menes at være fra begyndelsen af det 12. århundrede, noget af det ældst bevarede i landsdelen. Ved Popholz, vort næste stoppested, skulle vi beskæftige os med en af de ældste begivenheder i danmarkshistorien; det var her, Harald Blåtand blev døbt af Popo. På stedet var rejst en

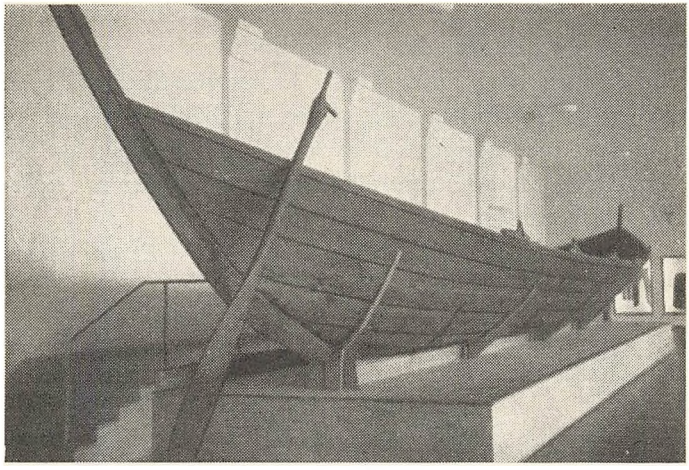
Popholzstenen

runddysse – ikke just ved alfarvej, vi skulle over en våd pløjemark for at nå derhen, og det i muld til anklerne.

Og nu Slesvig og omegn. På Gottorp slot så vi slotskirken og museet, hvor vi finder rester af den ældste danske oldtidskultur; den 23 m lange Nydambåd kunne man nok ønske sig hjem til Danmark, da den jo er blevet fundet på Sundeved. Gottorp slot er i det hele fortrinligt indrettet. Klassens specialist i Sønderjyllands historie gennemgik på museet reliefkortene og de udstillede ting fra Hedeby.

Vejret var nu klaret op, skoven stod i sin efterårspragt, og vi nød turen fra Hedeby gamle kirke gennem skoven, hvor borgen i sin tid lå, nød en stund udsigten fra de gamle borgvolde ud over det spejlblanke Hedeby nor og fortsatte så videre gennem skoven til ringvolden, som vi fulgte. Her så vi skitser af det gamle Hedeby og lod fantasien gå 1000 år tilbage i tiden til hine tiders hektiske handelsby. Videre gik vi med forbindelsesvolden til resterne af Dannevirke, danskernes gamle skanse mod syd, delvis ødelagt af vejr og vind og en god portion mangel på forståelse af historiske værdier. Dagens program var nået, og vi havde en hyggelig aften på det danske vandrerhjem i Slesvig.

Fredag morgen startede vi igen. Denne gang med næsen mod Lübeck. Vi holdt hvil i Rendsborg for at se den store paradeplads midt i byen; der hørte vi om begivenhederne, der dannede optakt til treårskrigen. – Videre til Bordesholm klosterkirke, hvor Brüggemanns

Nydambåden

altertavle oprindelig havde sin plads. For at tækkes vore naturhistorie-specialister besøgte vi kalkhulerne ved Bad Segeberg. Det fortrød vi nu ikke, for også vi andre fandt dem interessante.

Lübeck, vort egentlige mål for denne dags tur, viste sig i allerhøjeste grad at være et besøg værd, navnlig for os, der bor i en by, hvis historie gentagne gange viser forbindelse med Lübecks. Ligesom her i Tønder er det karakteristisk med gavlene mod gaden. Som så mange andre større byer er Lübeck forlængst vokset ud af sit middelalderlige hylster. Pludselig, efter at have kørt gennem en moderne forstad, står vi over for en middelalderlig byport. Vi har nået det egentlige Lübeck og finder os straks omgivet af gamle bygninger. Trods det moderne tempo er det slet ikke vanskeligt at rekonstruere hansestadens atmosfære. Navnlig to bygninger bliver genstand for nærmere øjesyn, – for det første et gammelt kloster fra den tidligere middelalder, – det er nu indrettet til alderdomshjem. I kirken, som vi først kom ind i, står det meste som dengang: gamle kalkmalerier, fint udskårne profetfigurer, prædikestol og altertavle. Det andet hus er et rigt Lübecker købmandshus; møblerne var bevarede, og midt i huset fandtes en stor, åben hal, der fik stilen til at minde om gammel romersk bygningskunst.

Det meste af lørdag formiddag var afsat til Slesvig domkirke. Den havde vi sat store forventninger til, og det gjaldt især Brüggemanns altertavle. Det blev en meget stor oplevelse, altertavlen, en stor me-

ster og hans svendes mangeårige arbejde, gav et fint indtryk af Brüggemanns tid, sengotikken, dens tro og sind.

Den lørdag spiste vi vor frokost i Arnæs ved Slien i det kønneste vejr, en oktober måned kan byde på, og nu gik så turen hjemad langs Flensborg fjord med udsigt til Broagerland. Tre dejlige dage var gået, og vi kan ønske for kommende fjerdeklasser, at der må skabes tradition for en sådan tur.

Et par deltagere.

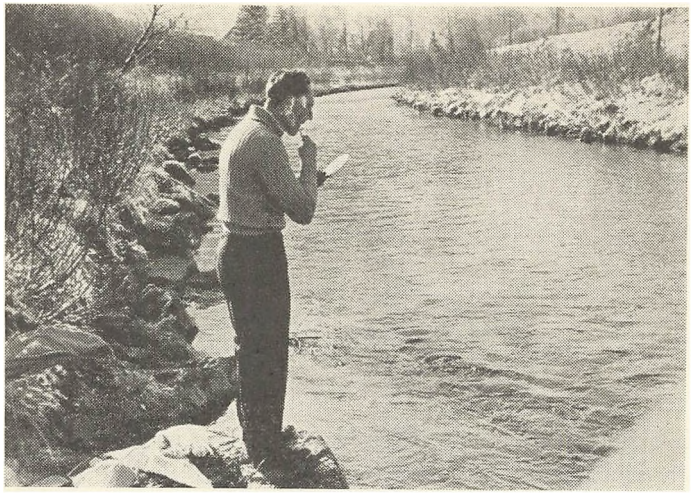
Alle veje fører . . .

»III klasse! Jeg har hørt på lærerværelset, at jeres planlagte tur til Harzen er blevet aflyst på grund af økonomiske vanskeligheder,« sagde frk. Enemark i en gymnastiktime. »Jeg har virkelig ondt af jer; det er nu dejligt at komme ud at se sig om.«

»Det skal De såmænd ikke sørge over,« svarede vi, »for på lørdag tager vi til Rom!« – Og det gjorde vi. En mørk nat få dage efter, at bestemmelsen om turen var taget, trillede en gammel, gul kasse ud fra seminariet med Rom som mål. Turens første stop var Padborg, hvor en enkelt deltager måtte rives ud af et yderst festligt lag. Vi blev vidner til en rørende afsked, og herefter fik vi festen grundigt refereret, idet den sidst ankomne absolut insisterede på resten af natten at underholde en sød ung dame med sine oplevelser. Denne personages mumlen, afløst af sammes ubeherskede latteranfald, var den væsentlige underholdning ned gennem Slesvig-Holsten, hvor den øvrige del af selskabet forsøgte at sove, dog uden synderligt held. Men hvad gør det, at man ikke lukker et øje hele natten? Hvad gør det, at man hundefryser, fordi man i begejstring over at køre ned til syden og solen har ladet alle soveposerne ligge på bilens tag? Vor optimisme blev heller ikke mindre af at slå telt op på et smukt snetæppe i Oberammergau, for nok var soveværelset køligt; men en skønnere dagligstue skulle man lede længe efter: høje, blå bjerge med snedækte tinder, yndige små tyrolerhuse ... Og så var der badeværelse! Badeværelse med rindende vand! Her var det ingen sag at barbere sig, hvilket tydeligt fremgår af billedet.

Nu videre, opad, opad, opad og atter opad. Bilens motor brummer og hvæser; men frk. Sørensens stemme overdøver alt. – Hun giver os den første lektion i italiensk. – Brenner passeres.

Det første indtryk af Italien var lovende. De smukke gendarmers

Kold barbering

mørke lød og glødende øjekast bedårede mere end en af bilens kvindelige passagerer.

Og endelig gik vognmand Lauritsens gentagne løfter om varme og bare ben i opfyldelse!

Nu lidt om livet i kassen:

Her begynder dagen med morgensang. Der er overalt jævn god stemning, blandet med forventning, efter at dagsplanen var offentliggjort. Senere stiger humøret for at nå kogepunktet ved middagstid, hvor vi skyller vore tørre klemmer ned med den dejlige Vino Rosso. Enkelte medlemmer begynder med denne gudedrik allerede om morgenen; men det viste sig dog senere på dagen, at det ikke altid var det helt ideelle i forbindelse med havregryn. En sådan delikat sammensætning kunne resultere i et fortvivlet råb: Skidtspand! skidtspand! Og straks sejlede en yndig, grøn spand fyldt med alskens skrammel over vore hoveder for snart at havne på rette sted. Heldigvis kan vinen også have andre virkninger. Oh, la-la, hvor det løser tungebåndet. – Måske var sangene knap så højtidelige som om morgenen; men alligevel – Adolphsens tantes kat, den var nu go'. – Dog, også fornuftigere ting foretages. Ind imellem skriver man ganske ulæselige dagbøger, eller man låner lekture på det udmærkede rejsebibliotek.

Bussens indre liv afbrydes af og til af forskellige udstigninger: se-

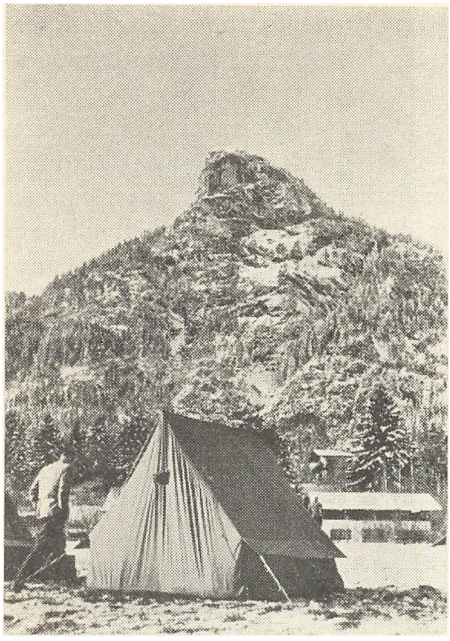
værdigheder skulle beses, »buskning« foretages, for stejle bjerge forceres ved fælles hjælp og håndkraft, fouragering, proviantering, nydelse af udsigter og ispinde.

Somme tider måtte vi af og gå, f. eks. på hjemturen over St. Gotthard, hvor vi efter at være kommet sydfra i sommerlig påklædning traskede ca. 5 km i sandaler eller lignende. Vejret var tåget og diset med snesjap. Enkelte steder var der sneskred, endog helt ud over vejen. Mange mennesker var beskæftigede med at gøre kørebanen farbar, og ekkoet fik deres stemmer til at rulle hult og uhyggeligt op over bjerget. Af og til var der kun ensrettet færdsel med deraf følgende trafikknuder. Disse klarede vore egne eksperter dog med glans, – inspireret af det italienske politi. Vort eneste uheld her var kun et par ødelagte sko. Det var selvfølgelig lidt koldt for ejeren, der måtte vade videre i strømpefødder. Heldigvis var den ulykkelige en dame – tilmed meget charmerende – og to galante kavalerer tilbød straks at bære hende resten af vejen.

Dagens sidste udstigning gjaldt teltrejsningen. Dette arbejde var mest behageligt, hvis det kunne foregå i tørvejr. Regn kunne bringe folk i fuldkommen desperation i kampen om den enlige luftpumpe. Problemer som at finde campingplads og egen »Rinso« madkasse, få gasapparatet til at brænde og få kogt suppe i en fart skal her være uomtalte.

Af og til måtte vi skubbe

Et dejligt sovevævelse

Til frk. Sørensens store glæde lykkedes det hende at få os lært to italienske sætninger, nemlig: »Quanta costa?« (hvor meget koster det?) og: »E carro« (for dyrt).

Og hvor *blev* disse vendinger brugt! Særlig i det møgbeskidte, charmerende Venezia med den livlige gadehandel var vi taknemlige for disse to trylleord, da vi opdagede, at de »mindre sprogkyndige« ofte måtte betale dobbelt så meget som vi »begavede«. Det var ikke blot ved gadehandelen, man pruttede. Naturligvis skulle vi ud at gondolere, men først efter et vældigt skænderi, henholdsvis på sønderjysk og italiensk, lykkedes det os at få en gondol til en nogenlunde rimelig pris. Bortset fra en modbydelig stank fra kanalerne havde vi en uforglemmelig sejltur, der endog resulterede i, at bussen blev beriget med endnu et forlovet par.

Også når man tænker på det materielle, vil denne by sikkert stå i et »lysende« skær. – Det var nemlig her, vi stiftede bekendtskab med *spaghettien*. – Ah, hvor vi hev og trak og snoede og drejede! Heldigvis var tjeneren meget behjælpsom; men selv efter en omhyggelig instruktion var der dog nogle, der ikke havde så let ved at få denne ret til at glide ned.

Langt om længe nåede vi målet for vor rejse; men vi havde nu ikke regnet med, at der var så langt, da vi tog hjemmefra.

Nu kunne det måske ventes, at vi begyndte at analyse alle Roms seværdigheder. Men det har mange gjort langt bedre, end det ville være os muligt, og vi vil derfor nøjes med at fortælle lidt om vore specielle oplevelser.

Størst indtryk på os alle gjorde nok besøget i Peterskirken 1. påskedag. Den mægtige bygning var myldrende fuld af mennesker: munke, nonner, børn, unge og gamle. Det hele syntes for os måbende turister som en fantastisk forestilling, hvor mere eller mindre rettroende katolikker gik rundt og udførte mange mærkelige ting. Nogle sang, andre drejede rosenkrans, og endnu andre skriftede. Særlig bemærkede vi ved en skriftestol en sømand, der just var ved at bekende den foregående uges synder. Det virkede ret distraherende på den stakkels fyr, at han fik øje på de lyse, danske piger, og det var komplet umuligt for ham at koncentrere sig om sit skriftemål. Han vinkede og blinkede og gjorde tegn til, at han snart var færdig. – Pateren har sikkert følt sig en del til overs.

Disse mange små detailler gjorde besøget i Peterskirken på en gang til en både højtidelig og dog morsom og mærkelig oplevelse. Mest betaget blev vi nok i det øjeblik, da kirkens 30.000 lys blev tændt, og en fantastisk procession med sang og musik bevægede sig ned gennem det store rum.

På Petersplads havde imidlertid samlet sig en enorm skare, der ventede på paven, som kl. 12 ville holde påsketale fra en balkon. Aldrig havde vi troet, at den mægtige plads kunne fyldes; men vi stod som sild i en tønde. Fryse kunne vi ikke, der var nemlig 35° varme. Langt op ad gaden, som fører ned til Petersplads, samt på alle nærliggende tage havde man også taget opstilling. På katolikkerne gjorde pavens tale, der blev holdt på mange forskellige sprog, et dybt indtryk, og det virkede meget fremmedartet på os at se deres forskellige reaktioner. Her var stemning og sydlandsk iver, begejstring, tro og tilbedelse, alt mellem hinanden.

Endelig uddelte paven også velsignelsen på flere sprog. – Vi tog den på tysk!

Naturligvis måtte også katakomberne beses, og her havde vi fornøjelsen af at blive ført rundt af en meget fanatisk munk, der skældte på os, det bedste han havde lært; men det var jo trods alt ikke os, der havde stjålet katakombernes rigdomme, så vi følte os ret forurettede.

Det sidste besøg i den evige stad gjaldt Fontana de Trevi, Kærlig-

hedsfontænen, – Ønskebrønden. Dette smukke springvand, der ligger godt gemt mellem nogle små, uanselige gader, synes at være samlingssted for romerne. Men også enhver turist aflægger et besøg her for at kaste en mønt i vandet i håb om at få sit højeste ønske opfyldt: nemlig at komme til Rom igen. Thi har man een gang været i Rom, vil man altid ønske sig tilbage.

3 deltagere.

Tøndringer-Samfundets regnskab 1956-57

Indtægt:

Kassebeholdning overført	kr.	1051,35
Kontingent	»	1657,00
Salg af årsskriftet på seminariet	»	177,50
Annoncer	»	510,40
Renter	»	4,98
	kr.	3401,23

Udgift:

Årsskriftet (trykning og udsendelse)	kr.	2437,50
Julelegat	»	100,00
Tryksager m. v.	»	121,15
Porto og telefon	»	99,90
Kassebeholdning at overføre	»	642,68
	kr.	3401,23

Tønder, den 11. december 1957.

Erik Larsen.

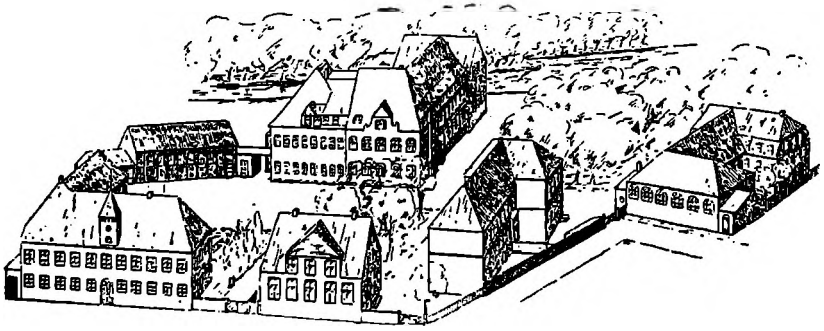
Foranstående regnskab er d. d. revideret og fundet i overensstemmelse med de forelagte bilag. Beholdningen er afstemt med opgørelse fra banken og girokontoret.

Tønder, den 12. december 1957.

Boe Boisen. *Knud Nielsen.*

Dimittenderne 1957

Året rundt . . .

Skoleåret 1956–57

31. august: Besøg af lærere og elever fra Skaarup seminarium med underholdning og bal i seminariets festsal om aftenen.

6. september: 4. klasse på ekskursion til Bregninge under ledelse af hr. Langkilde.

15. september: Sportsstævne i Esbjerg med deltagelse fra de sydjyske seminarier.

18. september: Elevforeningen arrangerer udflugt sammen med seminariets og øvelsesskolens lærere til Dybbøl, hvor postmester Ræder fortæller om skanserne, til kamgarnspinderiet og til gymnastikhøjskolen i Sønderborg.

27. september: Seminariet besøges af 45 lærerstuderende fra Bonn under ledelse af professor, dr. Werner Lenartz og frue.

4. oktober: 4. klasse deltager i instruktionskursus for amtets lærere, hvor skoleinspektør Karl Bruun, Esbjerg, taler om geografiundervisning, og afdelingsleder ved skoleradioen, V. Christensen, taler om skoleradioens plads i folkeskolens undervisning.

5. oktober: Jørgen Bukdahl taler i grænseforeningen om virkelighedsflugt og virkelighedserkendelse i teologi og litteratur.

10.–15. oktober: 2. klasse har ekskursion til Bornholm under ledelse af hr. Meesenburg.

11.–16. oktober: 4. klasse har ekskursion til København under ledelse af magister Schoubye.

25. oktober: Dr. Jens Kruse taler i elevforeningen om »Nordisk Humor«.

2. november: Underholdnigsaften i elevforeningen ved 2. klasse.

7. november: Redaktør Hans Rütting taler i elevforeningen om »Tyskland mellem Øst og Vest«.

24. november: Musikfest, bl. a. med opførelse af Jan Maegaards kantate: »Gå udenom sletterne«, under medvirkning af seminariets kor og orkester under ledelse af hr. Albjerg og med hr. Niels Eriksen som solist.

26. november: Foredrag af missionær Baagøe: Hvad sker der i Kina idag?

7. december: Arvid Klemensen viser i elevforeningen filmen: Bag Jerntæppet.

10.–14. december: Statens pædagogiske studiesamling og Unge Pædagoger arrangerer vandreudstilling af »Nyere Hjælpemidler for Grundskolen«. I forbindelse hermed holder lærer Kaj Bonde foredrag om moderne undervisningsmidler.

15.–16. december: Hobbyudstilling, arrangeret af hr. H. Henriksen.

21. december: Juleafslutning. 3. klasse opfører »Kærlighed uden Strømper« (som »Marionetkomedie«) og »Før Cannæ« under instruktion af hr. Adolphsen.

11. januar: Oberstløjtnant Bartholdy taler i elevforeningen om »Israel og situationen i Østen«.

21. januar–2. februar: Dr. Sture Arnell fra Växiö seminarium besøger Tønder seminarium som gæstelærer. Samtidig besøger forstander Nyholm Växiö seminarium som gæstelærer.

31. januar: Lektor Arnell taler og viser lysbilleder i elevforeningen.

7. februar: Professor C. G. Feilberg taler og viser lysbilleder fra en forskningsrejse i Nigeria.

11. februar: Forfatteren Hans Jørgen Lembourn taler i elevforeningen om »De intellektuelles krise«.

12. februar: Højskoleforstander N. Bøgh Andersen taler i seminariets grænseforening om sprog og folkeliv i grænselandet.

22. februar: Seminarielærer, pastor H. C. Dahl taler i elevforeningen om »Angst«.

23. februar: Elevforeningen holder fastelavnsfest med karneval.

6. marts: Kirkemusikaften i Kristkirken ved organist Toft og seminariets kor og orkester under ledelse af hr. Albjerg.

18. marts: Seminariernes vandreudstilling udstiller malerier og tegninger.

23. marts: Udstilling i den nye tegnesal af elevarbejder fra Skaarup seminarium.

25. marts: Foredrag i elevforeningen af Ove Abildgaard: »Tidens ansigt«.

29. marts: Kammermusikaften ved fru Grete Nissen, fru Gerda Nielsen, hr. Erik Larsen, hr. Ludvig Nielsen, hr. Povl Nielsen og hr. Albjerg.

2. april: Hr. Vedel Egebæk gennemgår kunstværkerne på vandreudstillingen.

13.–29. april: 3. klasse på ekskursion til Rom under ledelse af hr. Adolphsen og frk. Chr. Sørensen.

1.–5. maj: 1. klasse på ekskursion til Bornholm under ledelse af hr. Meesenburg.

15. juni: Dimissionsfest.

16.–22. juni: Studenterklassen på ekskursion til Bornholm under ledelse af hr. Meesenburg.

Siden sidst...

Ansættelser og udnævnelser:

Marie Hjeds (25) vikar i Kerteminde.

Søren Hansen Hagen (27) viceinspektør i Gram.

Orla Lundbo (30) skoleinspektør i København (Vigerslev allés skole)

Andreas Lindholm (31) lærer i Tolk, Sydslesvig.

Richard Sørensen (32) overlærer i Espergærde.

Edel Albeck (33) overlærer i Hørsholm.

Christian Stenz (35) lærer i Aabenraa.

Kurt Behrens (36) lærer ved den tyske privatskole, Aabenraa.

Børge Borgaa (36) overlærer i Aabenraa.

Arthur Pedersen (36) overlærer i Haderslev.

Aage Mikkelsen (37) overlærer i Horsens.

Kirsten Bech (37) bibliotekar ved Aarhus kommunebibliotek.

Ingeborg Stenz (37) lærerinde i Aabenraa.

Tage Dam (39) overlærer i Hasseris.

Helge Ovesen (39) skoleinspektør i Taars.

Erna Thomsen, f. Hansen (39) overlærer i Horsens.

Karl Lindberg Jensen (40) førstelærer i Tobøl.

Merete Sokoler (42) lærerinde i Vordingborg.

Ejner Rønne-Jeppesen (42) konsulent for særundervisningen i Brøndbyerne.

Holger Terpager (42) lærer i Taastrup.

Marie Buss (43) lærerinde i Sønderborg.

Poul Buss (43) lærer i Sønderborg.

Gerhard P. M. Hansen (43) lærer i Sønderborg.

Christa Kirstine Andersen (44) lærerinde i Skærbæk.

Andreas Thøge Andresen (44) lærer i Fredericia.

Erik Henriksen (44) overlærer i Vordingborg.

Christian Boisen (44) lærer i Birmingham, England.

Georg Johannsen (44) lærer i Sønderborg.

Ejnar Diedrichsen (45) lærer i Tønder.

Ellen Marie Hansen (45) lærerinde i Katterød.

Axel Egelund (46) lærer i Frederiksberg (Lynge kom.).

Edel Hattesen (46) lærerinde i Nykøbing Mors.

Lillian Kjær (46) lærerinde i Vemb.

Poul T. Jensen (47) skolebestyrer for Hindholm Realskole, Fuglebjerg.

Frederik Oskar Hansen (48) seminarielærer i sang og musik, Hjørring.

Hugh Lauridsen (48) skoleleder i Narssaq, Grønland.
Grethe Møller, f. Ommen (48) lærerinde i Lyngby.
Georgia la Cour Pedersen (48) lærerinde i Vantinge.
Anne Margrethe Callesen (49) fast ansat i Terkelsbøl.
Holger Bundgaard (50) lærer i Skjern.
Kristian Rindom Sørensen (50) lærer ved Dybe skole, Ramme.
Leonora Bøgen (51) lærerinde i Løgumkloster.
Dorthea Pedersen (51) lærerinde i Vojens.
Børge Hove Thomsen (52) lærer i Sønderborg.
Peter Brogaard Andersen (53) lærer i Esbjerg.
Gunver Skov Madsen, f. Blond (53) lærerinde ved Kirkeskovsskolen, Rude.
Astrid Clausen (53) lærerinde i Abild.
Nis P. Hansen (53) fast ansat i Rejsby.
Eyvind Jensen Holmen (53) lærer i Nr. Nebel.
Meta Iversen (53) lærerinde i Tønder.
Henry G. Raabjerg (53) fast ansat i Visby.
Karl Stuckert (53) lærer i Brande.
Ruth Tygesen (53) lærerinde i Vorbasse.
Svend E. Tygesen (53) lærer i Vorbasse.
Carl Anders Wind (53) lærer i Graasten.
Helga Hansen (54) lærerinde i Tønder.
Martin Hansen (54) fast ansat i Hedensted.
Marie Rostgaard Andersen (55) fast ansat i Højer.
Peter B. Bauer (55) timelærer i Løgumkloster.
Kirsten Ellehammer (55) fast ansat i København.
Nis Karsten Hansen (55) lærer i Havnbjerg.
Sigrid Horsbøl (55) fast ansat i Outrup.
Anna Jensen (55) fast ansat i Horsens.
Bent Kilian (55) lærer i Tønder.
Kaj Elkjær Larsen (55) lærer i Tønder.
Ole Brage Michelsen (55) fast vikar i Vejlby–Risskov.
Johannes Rafaelsen (55) fast ansat i Hellevad.
Kjestine Winther (55) fast ansat ved Nr. Løgum centralskole.
Annelise Højlund Jensen (56) lærerinde i Ebeltoft.
Knud Tejlgaard Jensen (56) lærer i Ebeltoft.
Inger Johannesen (56) timelærerinde i Kolding.
Magnus Jens Lorentzen (56) lærer i Tønder.
Sigfred Nyborg Christensen (57) aspirant i Harboøre.
Georg Jacevicz (57) lærer i Roager.
Jens Peter Jensen (57) aspirant i Lundum–Hansted.
Aage Larsen (57) årsvikar i Højer.
Metha Johanne Larsen (57) aspirant i Vive.
Elin Meulengracht (57) aspirant i Odense.
Just Meulengracht (57) fast vikar i Odense.
Karl Kristian Mortensen (57) aspirant i Over-Tandslet.
Alfred Runge Petersen (57) soldat i Padborg.

Afskedigelser:

Erik Wiene (42) efter ansøgning (31/5 1957).
Ruth Larsen (47) efter ansøgning (31/10 1957).

Døde:

Alfred W. Sønnichsen (24) død som førstelærer i Horne pr. Faaborg.
Sigurd Grønbæk (30) død som førstelærer i Volling pr. Balling.

Navneændringer:

Lejf Ingerslev-Hansen (32) hedder nu Lejf Ingerslev.

Forlovelser:

Aage Larsen (57) med frk. Jytte Winkel Rasmussen.
Alfred Runge Petersen (57) med frk. Inger Naumann.

Bryllupper:

Grethe Ommen (48) med tekstilmester Ernst Møller, Lyngby.
Anne Margrethe Poulsen (49) med købmand Hans Egon Callesen, Terkelsbøl.
Jens Mollerup Hansen (52) med frk. Annelise Nielsen, Højer.
Anna Jensen (55) med bygningskonstruktør Ove Jensen, Horsens.
Annelise Højlund Nielsen (56) med Knud Tejlgaard Jensen (56).
Karl Kristian Mortensen (57) med frk. Lina Jensen.
Georg Jacevicz (57) med frk. Sylvia Friis, Horsens.

Kurser og lign.:

Erling Nielsen (32) årskursus i historie.
Inger Jepsen, f. Schrøder (35) stipendium til kursus i Newcastle.
Knud Bang Mikkelsen (43) stipendium fra tipstjenesten til ophold i Tyskland for at studere musik.
Thea Büchert (44) årskursus i skolekøkken.
Frede Kold Olesen (46) årskursus i biologi m. m. på Danmarks lærerhøjskole.
Laust Thiessen (46) handelsfaglærereksamen i bogføring.
Ingrid Kold Olesen (47) årskursus i psykologi på Danmarks lærerhøjskole.
Henry Hansen (48) årskursus i tysk.
Grethe Møller (48) universitetskursus i England og faglærereksamen i engelsk.
Svend Vittrup Madsen (50) årskursus i matematik.
Else Nordborg Rasmussen (50) årskursus i skolekøkken.
Bodil Esbjerg Christensen (51) årskursus i skolekøkken.
Jens Mollerup Hansen (52) årskursus i historie og i dansk litteratur på Danmarks lærerhøjskole.
Nis P. Hansen (53) kursus i særundervisning i dansk.
Gunver Skov Madsen (53) skolekøkkenlærerinde.
Johannes Rafaelsen (55) sløjdlærereksamen.
Georg Jacevicz (57) kursus i særundervisning.

Andet:

Carl Wind (14) medlem af D.L.s repræsentantskab.
N. P. Jungersen (24) formand for Gottorp lærerkreds.
Knud Grue-Sørensen (25) udgivet »Opdragelsens Historie«.
Jacob Holdt (27) medudgiver af »Bjolderup sogns historie«.
Arne Kristensen (32) medlem af D.L.s repræsentantskab.
Holger Michelsen (32) kompagnichef i Hjemmeværnet, Sønderborg.
Eilif Wilmar (37) udgiver af et tabel-apparat.
Carsten Eskildsen (38) medudgiver af en hjælpebog til »Ole Bole«.
Anna Thyssen Hansen (38) formand for skolekommissionen i Gasse.

Laust Boysen (40) medlem af D.L.s repræsentantskab.
Sigvard Holth (41) medlem af D.L.s repræsentantskab.
Frede Kold Olesen (46) leder af Aabenraa kom. ungdomsskole.
Kjestine Winther (55) i bestyrelsen for Nr. Løgum ungdoms- og idrætsforening.
Georg Jacevicz (57) formand for ungdomsnævnet i Roager.
Karl Kristian Mortensen (57) bibliotekar i Over-Tandslet.

★

Der bringes nu en liste over vore kammerater i Sydslesvig. Listen skal ikke gøre sig gældende som værende fuldkommen, og det ville derfor glæde redaktionen at modtage rettelser.

Niels Jungersen (24) viceinspektør ved Gottorp-Skolen, Slesvig.
Niels Bøgh Andersen (29) højskoleforstander i Jaruplund.
Hans Tønnsen (30) overlærer ved Skolen ved Friserbjerget, Flensborg.
Andreas Lindholm (31) overlærer i Tolk.
Ellen Tønnsen, f. Petersen (32) overlærer ved Skolen ved Nørreport, Flensborg.
Hermann Tychsen (33) skoleinspektør ved Jens Jessen-Skolen, Flensborg.
Christian Harck (35) skoleinspektør ved skolen ved Frederikshøj, Flensborg.
Arne Korsgaard Hou (36) overlærer i Humtrup.
Nicolai Büchert (37) overlærer i Husby.
Annette Jepsen (37) lærerinde ved skolen ved Friserbjerget, Flensborg.
Walter Lorenzen (37) lærer ved Chr. Paulsen-skolen, Flensborg.
Johannes Fink (39) lærer i Valsbøl.
Laust Boysen (40) førstelærer i Arnæs.
Signe Petersen, f. Henriksen (40) lærerinde ved Duborg-skolen, Flensborg.
Jørgen P. Jørgensen (41) lærer ved Jes Kruse-skolen, Egernførde.
Else Christensen, f. Fonager (43) lærerinde ved Chr. Paulsen-skolen, Flensborg.
Thomas P. Svendsen (43) skoleinspektør ved Vesterland skole, Sild.
Dorothea Büchert (44) lærerinde ved Gustav Johannsen-skolen, Flensborg.
Elisabeth Christiansen, f. Hansen (44) lærerinde ved Gustav Johannsen-skolen, Flensborg.
Povl Bavngaard Jensen (44) førstelærer i Skovbøl.
Nielsine Jessen, f. Skov (44) lærerinde ved skolen i Lyksborggade, Flensborg.
Regnar Ommen (44) lærer i Harreslev.
Else Madsen (45) lærerinde i Karlum.
Claudius Christiansen (48) lærer ved Gustav Johannsen-skolen, Flensborg.
Sigrid Müller (49) lærerinde ved skolen ved Friserbjerget, Flensborg.
Aase Thomsen, f. Mandøe (50) lærerinde ved skolen i Lyksborggade, Flensborg.
Jørn Hove Thomsen (50) lærer ved skolen i Lyksborggade, Flensborg.
Sigfred Andresen (52) lærer i St. Peder.
Jørgen Hedegaard Eriksen (55) lærer i Nibøl.

Tønder Statsseminariums Øvelsesskole

1955-1957

Med udgangen af skoleåret 1957 har to af øvelsesskolens prøvede lærerkræfter, fru *Astrid Emborg* og hr. *Vilhelm M. Frederiksen* trukket sig tilbage efter lang tids tjeneste i den danske folkeskole. Mange lærere og lærerinder, som i kortere eller længere tid har haft deres gerning ved øvelsesskolen, er i årene siden genforeningen blevet forflyttet til andre embeder, og flere af øvelsesskolens lærerkræfter er afgået ved døden i deres embeder. Men ved fru Emborgs og hr. Frederiksens afsked er øvelsesskolen for første gang siden 1920 stillet overfor dette, at nogen af dens lærere har søgt afsked »på grund af alder« – et på sin vis lidt vemodigt tegn på, at vores skole er ved at blive voksen.

Fru Astrid Emborg var knyttet til øvelsesskolen siden genforeningen, medens hr. Vilh. M. Frederiksen blev ansat her fra 1. februar 1928, efter at han siden 1920 – endda inden formaliteterne ved ansættelse af lærere nordfra var i orden – havde virket som førstelærer i Branderup. For dem begge gælder det, at glansen fra de første genforeningsår blev ved at hvile over deres arbejde, og derigennem var de med til at give øvelsesskolen dens ansigt, forme dens traditioner og række dem videre til os, der senere som unge eller yngre blev knyttet hertil.

Deres redelige og solide skolearbejde skabte dem agtelse og respekt blandt de mange børn og forældre, de i årenes løb kom på nærmere hold, og blandt de mange vordende lærere og lærerinder, der i praktiktimerne nød godt af deres klare og veltilrettelagte undervisning.

I perioden 1955–1957 er der iøvrigt sket følgende forskydninger inden for lærerkollegiet: øvelsesskolelærer A. Langkilde er fra 1. november 1956 ansat som seminarielærer ved Tønder statsseminarium. Aspiranterne Dorthe og Hermann Ahring er blevet fast ansat fra henholdsvis 1. februar og 1. september 1956. Lærerinde Bodil Stef-

fensen, der i otte år havde virket ved Duborgskolen i Flensborg, er ansat her siden 1. juli 1956, og fra 1. august 1957 er lærerparret Kristian og Birgitte Sand, der hidtil har været knyttet til Hadsund skole, og lærer H. C. Hansen, der har virket ved Kolding skolevæsen, ansat ved øvelsesskolen.

Lærerne H. Ahring og N. B. Thomsen er i indeværende skoleår på årskursus på Danmark lærerhøjskole, hr. Ahring med fagene fysik, særklasseundervisning og praktik, hr. Thomsen med fagene naturhistorie og praktik.

Af Øvelsesskolens dagbog

Skoleåret 1955–56

21. september: Det årlige skoleidrætsstævne for byens danske skoler.

19. januar: Forældremøde med emnet: »Praktikundervisningen«. Klasselærerne var at træffe i klasserne forud for mødet, hvilket adskillige benyttede sig af. En elev fra 4. seminarieklasse tog en regnetime med 6a, lagt til rette efter det daglige arbejde i klassen. Efter »timen« samtale mellem praktikanten, deltagerne og skoleinspektøren om timens forløb. Efter kaffebordet kort foredrag af skoleinspektøren om skolen som øvelsesskole og et indlæg af seminarieforstanderen om praktikundervisning og øvelsesskole set fra seminariets side.

7.–8. marts: Skolefest. Elever fra 8. klasse opførte under lærer N. J. Thiims ledelse Chr. Demuths »Sommer i by«.

27. marts: Gymnastikdag for samtlige klasser fra 2.–8. kl.

12.–19. maj: 8a lejrskole på »Poppelgården« på Rømø under ledelse af lærerne Poul Larsen og Emma Steffensen.

14.–17. maj: 7. klasses Københavns-tur med lærerne H. Henriksen og frk. L. Matthiessen.

18.–31. maj: 26 børn på ferieophold på »Kronprinsesse Ingrids feriehjem Bøgebjerg« under ledsagelse af lærerinde fru Ahring og skoleinspektøren.

24. juni: Forældredag og årsafslutning.

Skoleåret 1956–57

11. september: Det årlige skoleidrætsstævne for byens danske skoler.

20.–22. november: Forældredage, hvor forældrene har lejlighed til at overvære undervisningen i de forskellige klasser, også praktiktimer. Mange fulgte undervisningen fra dag til dag.

22. november: Forældremøde med emnet: Regning i grundskolen. Lærer C. Eskildsen tog en regnetime med 3a og indledte ved kaffebordet en samtale om grundskolens regneundervisning.

18. januar: Besøg af foreningen »Norden«s svenske rejselektor, lærer Tage Guth, der om aftenen holdt foredrag med lysbilleder, hvortil forældrekredsen var indbudt.

20.–21. marts: Skolefest. 5. klasse opfører under viceinspektør Helkiærs ledelse en dramatisering af H. C. Andersens »Nattergalen«. Dragter og kulisser fremstillet af børn og lærere i samarbejde.

26. maj–1. juni: Lejrskole for 8. klasserne på »Poppelgården«, Rømø, med lærerne Poul Larsen, L. Aalykke, frk. C. Matthiessen og frk. E. Steffensen som ledere.

9.–12. juli: 7. klasses Københavnstur med lærerne Erik Larsen og frk. L. Matthiessen. *E. Br.*

Formandens beretning

Det er let at skrive beretning om årets begivenheder i samfundet, thi vi har jo efterhånden indskrænket vort arbejde til udsendelse af årsskriftet. Det er naturligvis beklageligt, at der ikke er mere liv i vort samfund, men medlemmerne må vel ønske det så, thi ellers ville man vel reagere på samfundets annoncer og breve.

Jeg beder meget om, at man besvarer samfundets breve lidt bedre, da det bliver vanskeligere og vanskeligere at følge, hvor Tønder-dim. bliver af, og derfor må medlemmerne hjælpe mere med.

Venlig hilsen

Studius.

EL-INSTALLATØR

RIBER JENSEN

Storegade 14 . Tønder . Telefon 2 13 11

Spis godt – spis billigt – spis hos

Frida

Skibbroen 6 . Telefon 2 13 29

Bageri og conditori

P. W. Schmidt

Østerg. 45 . Tønder . Tlf. 2 20 83

Emil Wolffhechel

Tønder tlf. 2 14 65

Gardiner . Trikotage . Manufaktur
Sengeudstyr

T. O. K.

Tønder Oste- & Kolonialforretning

Hans Lønborg

Vestergade 58 Tlf. 2 19 55

Aksel E. Andersen

KOLONIAL – DELIKATESSER

Østergade 46 tlf. 2 10 54

Gælder det skolebøger, skolemateriel, fyldepenne, kuglepenne, pencils

gå til Andersen & Nissen

BØGER . PAPIR . KUNST

STOREGADE 26 . TØNDER . TELEFON 2 13 42

Isenkram . Glas . Porcelæn

Nic. Andresen

Fra 1893 til idag — i 65 år

køber seminariets lærere og elever deres sko hos

M. RIGGELSEN *Storegade 20*

Det er god tradition – som fortsætter!

Johs. Bock

Manufaktur . Konfektion

Tønder *Tlf. 2 11 62*

Peter KJÆR

URMAGER & OPTIKER

Vestergade 26 . Tønder . Telefon 2 10 06

Th. Laursens Bogtrykkeri

JERNBANEGADE 8 TØNDER TELEFON 2 15 50

Farvehandler P. Jacobsen

Storegade 16 Tlf. 2 23 68

Farver, tapeter, guldlister, pensler, tuber og farvelade

Reparationer af knallerter og motorcykler

G. Langfritz

Østergade 43

Gustav Rothes bogtrykkeri

Søndergade 8 . Grundlag 1876 . Telefon 2 11 01

Hvis skoene vil trække vand,
så gå til **WEGNER**
straks på stand.
Han ordner dem for dig med glæde,
så aldrig mer' de trækker væde.

Østergade 4

Bager Hans Hansens

wienerbrød er det bedste

ØSTERGADE 24
TØNDER

KAMERAER og TILBEHØR
i stort udvalg

BRDR. LØKKE

Polyfoto

Tønder

Jacob F. Bödewadts eftf.

Indehaver F. Bödewadt
Telefon 2 21 28

Guldsmed . kunsthåndværk og keramik

Moderne møbler

fra

Walter Jacobsen

Østergade 29 . Tønder

Seminaristerne køber selvfølgelig i

Østergades ur-, optik- og guldsmedeforretning

H. Sørensen

Tønder . Telefon 2 22 81

Carl Tiedemann A/S

Trælast . Bygningsartikler . Brændsel . Brændselsolie

Lager: Tønder Øst, Tønder Vest *Telefon 2 10 56 . 2 10 57*

FODTØJ
så går man til

Anker Holst
landsdelens største specialmagasin

Vi leverer også gerne til Dem

M. A. Meyer
Kolonialvarer . Kaffe . Vine
Carstensgade 26 Telefon 2 20 29

Den Danske Landmandsbank
HYPOTEK- OG VEKSELBANK
AKTIESELSKAB
Tønder afdeling Telefon 2 21 22 og 2 21 23

Heine Christiansen
Kolonial
Vin
Delikatesser
Slotsgade 1 . Tønder. Tlf. 2 11 21

EGONS
Blomster
Telefon 2 17 19 . Vestergade 2

Kemisk renseri **PIKA**
P. J. Schmidt
Østergade 49 . Telefon 2 16 82

Gælder det tørkostbordet
så
Østergades viktualieforretning
Østergade 14

Velklædt bliver herrer og drenge
hos
Christian Petersen
HERRE-HUSET
Vestergade 18 Tønder Telefon 156

El-installatør
Svend Kirchheiner
Vestergade 7
Telefon 2 20 45

Møbelhåndværk
Møbelpolstring
fra egne værksteder

Hans Outzen
Vestergade 37 . Telefon 2 20 81

Forretningen, hvor man kommer og kommer igen . . .

Johannes
PETERSEN
Cigarforretning . Tønder . Torvet

HANS IVERSEN
Vesterg. 6, Tønder, tlf. 21653
ISENKRAM . KØKKENUDSTYR . GLAS
PORCELÆN . SPORTSARTIKLER

Handelsbanken i Tønder
Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank
Tlf. 2 25 40 fl. linier

MANØ
KOLONIALVARER
Telefon 2 14 66 Vestergade 74

Hårvask og fønbølgning
Dameklipning
Frisørmester **E. HANSEN**
Østergade 55

HANS TYGESEN
Herremagasinet
VESTERGADE 1 - TØNDER

Tønder
Materialhandel
PEDER FABRICIUS
Telefon 21823

Portrætter
Brudebilleder
Familiebilleder
Reklamefoto
Amatørfoto
Fotografiske artikler
af enhver art

. . . og gælder det
Hjemmefoto
kører vi gratis overalt

Pasbilleder
hurtigst, billigst og bedst

Tonhalle-foto
v/ Fleming & Vestergaard
Vestergade 1 – Tønder

Telefon 2 19 33

JOHS. THOMSENS EFTF.

Indehaver: Peter Christensen

KUL . TRÆLAST . BYGNINGSARTIKLER . BRÆNDSELSOLIE

Telefon 2 14 50 – 2 14 51 **TØNDER** *Nørregade 9–11*

J. N. Jefsens boghandel

Telefon 2 23 41 . Tønder . Storegade 5

De sidste nyheder i kjoler, overtøj og lingeri findes altid i

Damehuset

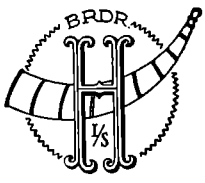
Vestergade 23

FOTO så *Gabs*

Vestergade 56 *Telefon 2 16 27*

Tønder og Omegns Bank A/S

Telefon 2 20 08

Ure, optik, guld- og sølvvarer i Tønder amt fra

Brdr. Hansen I/S

Storegade 23 . Tlf. 2 12 32 . Bedste reparationsværksted

Den friskbrændte kaffe
får De hos

TYGESEN

TOBAKSVARER . VINE . Alt i TØRKOST

Thomas Tygesen, ved seminariet

Wilh. B. Schmidt

Centralvarme og Sanitet

Østergade 28 . Tønder

Gælder det NYT FODTØJ
– skal det gamle ordentlig repareres
så **PETER NISSEN**
Skotøjsforretning
Eget værksted . Seminaristernes indkøbssted
Vestergade 41 Tønder . Telefon 2 12 69

Tlf. 2 13 39
Slagteri
Pølsemageri
Frende Petersen *v. seminariet*

Tønder Sparekasse
STIFTET 1820

. . . mælken
med den gyldne kapsel
TØNDER MEJERI

Werner Petersen
August Müllers eftf.
Kolonial, vine, delikatesser
MATERIALHANDEL
Vestergade . Tønder . Telefon 2 23 34

Indramning af billeder
bedst og billigst hos
Glarmester Bohde
Østergade 20 . Tønder

C. Feddersen
Sadelmager og polstrer
LÆDERVARER
Vestergade 66 Telefon 2 25 44

Johs. Paulsen Schmidt
Bøger, papir, fyldepenne og pencils
Duplikering af enhver art *Østergade . Tønder . Telefon 2 13 49*

Husk »KINO« i Tønder
Altid 1. klasses program Telefon 2 23 10

Stort udvalg i papirvarer, fyldepenne pencils, telegrammer

Vi fører alle dag- og ugeblade

Bladcentralen

Vestergade 19 Tlf. 2 12 68

Orbesen & Co

TØNDER

P. L. DINSEN A/S

BRÆNDSELSFORRETNING

Korn . Foderstoffer . Kunstgødning

Mellemgade 5 Tønder Telefon 2 21 16

Gå til fagmanden! Gå til

Foto Magasinet

W. Chr. Timm

Vestergade 10 . Tenefon 2 11 52

Tønder Landmandsbank A/S

Telefon 2 21 63

Vekselkontor ved grænseovergangen i Sæd og i Rudbøl

AKSEL MICHELSEN

Tønder telefon 2 11 11 og 2 11 12

Ehm Christensen

v/CHR. EHM CHRISTENSEN

STOREGADE 12 TØNDER TLF. 21143

PHILIPS FJERNSYN

- det er klart...

køb det hos: **NISSEN-SØLSTED** Telefon 4 13 16

Spar arbejde og tid – *lån* en Højer Bonemaskine

Højer Bonevoks

telefon 4 24 41

Specialfabrik for bonevoks og bonemaskiner